

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG KERETÉBEN MŰKÖDŐ TANÁCS ÚTMUTATÓJA

2026.05.21.

**A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója
a beltéri takarítási szolgáltatások zöld közbeszerzéséhez**

(2026.05.21.)

A Közbeszerzési Hatóság keretében Működő Tanács *a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény* (a továbbiakban: Kbt.) 183. § c) pontja alapján az alábbiak szerint útmutatót ad ki a beltéri takarítási szolgáltatások zöld közbeszerzéséről.

I. Bevezető

A Közbeszerzési Hatóság évek óta következetesen és elkötelezetten támogatja a fenntarthatósági, ezen belül a környezetvédelmi szempontok közbeszerzési eljárásokban történő elterjedését. 2022 decemberében a magyar kormány elfogadta **Magyarország első zöld közbeszerzési stratégiáját**¹, mely olyan eszközök és ösztönzők kialakítását irányozta elő, amelyek a zöld közbeszerzési gyakorlat kialakulását segítik. A korábbi években végzett ezirányú tevékenysége alapján a **Közbeszerzési Hatóság** a stratégia értelmében zöld közbeszerzési szempontok alkalmazásának segítése érdekében **kompetencia centrumként** folytatja fenntarthatósági tevékenységét.

Jelen útmutató célja megkönnyíteni az ajánlatkérők számára a **beltéri takarítási szolgáltatások² zöld közbeszerzésének** gyakorlati megvalósítását. Ennek érdekében átfogóan bemutatja a hazai takarítási szolgáltatásokkal kapcsolatos közbeszerzési sajátosságokat, felmerülő problémákat, a magyar takarítási szektor sajátosságait, a takarítási szolgáltatásokra kidolgozott uniós zöld közbeszerzési követelményeket és az irányadó ököcímkékből levezethető kritériumokat, valamint uniós és hazai jó gyakorlatokat.

Felhívjuk az ajánlatkérők figyelmét, hogy 2025. január 1-jén hatályba lépett a **235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet** *a közbeszerzésekben alkalmazandó környezetvédelmi követelményekről* (továbbiakban: Zöld korm. rendelet). A Zöld korm. rendelet hatálya alá tartozó beszerzési tárgyak – így beltéri takarítási szolgáltatások, beltéri takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó fogyasztási cikkek – esetén az ajánlatkérő köteles a rendeletben foglalt szabályok szerint eljárni és környezetvédelmi követelményt alkalmazni. A Zöld korm. rendelet 3. § (1) bekezdése alapján ugyanakkor **az ajánlatkérő a rendelet szerint meghatározott környezetvédelmi követelmények**

¹ <https://kormany.hu/dokumentumtar/magyarorszag-zold-kozbeszerzesi-strategiaja-2022-2027-1>

² A beltéri takarítási szolgáltatások körét az uniós beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelményekben rögzített fogalommeghatározásnak megfelelően rögzítjük – ld. V. pontban részletesen kifejtetteket

mellett további környezetvédelmi követelményeket is előírhat. Továbbá a Zöld korm. rendelet 3. § (3) bekezdése alapján az ajánlatkérő dönthet úgy, hogy az e rendelet szerinti **azon környezetvédelmi követelmények tekintetében, amelyek alkalmazását a rendelet a közbeszerzés mennyiségének adott százalékos arányára írja elő, ennél nagyobb mértékben vagy a beszerzés teljes mennyiségére alkalmazza a követelményt.** Jelen útmutató ehhez nyújt támogatást.

A környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások közbeszerzése számos előnnyel jár az ajánlatkérők számára, így különösen a zöld takarítási szolgáltatások kevesebb takarítószer és vízfelhasználással valósulhatnak meg, energiamegtakarítást eredményezhetnek, jobb minőséget képviselnek és a költségek csökkentéséhez is hozzájárulhatnak.

II. A takarítási szolgáltatással kapcsolatos tipikus közbeszerzési problémák

A takarítási szolgáltatások számos közbeszerzési problémát vetnek fel a hazai gyakorlatban. Korábban gondot okozott, hogy az ajánlatkérők minél olcsóbban szerettek volna hozzájutni ehhez a szolgáltatáshoz, ami kedvezőtlen irányú árversenyt indított el, és amely a minőség általános romlásához vezetett. Ezt tapasztalva az ajánlatkérők, ugyan még mindig árérzékenyen, de már egyre inkább törekednek a minőségi szolgáltatások kiválasztására, ehhez azonban számos esetben sajnos nem áll rendelkezésükre a megfelelő információ.

A minőségi szolgáltatások beszerzésének egyik jellemző akadálya az, ha az ajánlatkérő által összeállított műszaki tartalom nem megfelelő. Tipikus példa erre, amikor nincsenek a tisztítandó felületek anyagai meghatározva, ami esetenként különös jelentőséggel bírhat: így például egy műemlék épület márvány padlóját nem lehet maró szerekkel takarítani. Sok esetben maga az ajánlatkérő sincs tisztában a takarítandó terület sajátosságaival és felületi adottságaival, nem a megfelelő szakértő állítja össze a műszaki leírást, és nem ismertek azok a technológiák sem, amelyek hatékonyabbá, akár olcsóbbá tennék a szolgáltatás megrendelését, és nem utolsósorban esetleg környezetbarátabbá is. Az előzőekben leírt probléma ritkábban vezet közvetlenül jogorvoslathoz, inkább azzal jár, hogy a rosszul felmért takarítási igény következtében nyomott áron nyer eljárást a szolgáltató, és a szerződés teljesítésével kapcsolatban folyamatosan aggályok merülnek fel. Ez végső soron azt eredményezi, hogy amikor új közbeszerzési eljárás kiírására kerül sor, az ajánlatkérő nem kíván ismételtlen ugyanazzal a korábbi szerződő partnerrel szerződni.

A tapasztalatok ugyanakkor azt is mutatják, hogy még mindig sok ajánlatkérő nem ellenőrzi kellő alaposággal és rendszerességgel a bizonyítottan rosszul teljesítő ajánlattevők teljesítését, azt nagyon ritkán dokumentálja, és nem kötbérezteteti a hibás, vagy késedelmes teljesítést, ami lényegesen egyszerűbbé tenné a korábbi rosszul teljesítő cégek kizárását az új eljárásból, amennyiben a Kbt. 63. § (1) bekezdésének c)

pontjában rögzített súlyos szerződésszegés megvalósult. Ehelyett az ajánlatkérők az újabb közbeszerzési eljárás felhívásának feltételrendszerét, így különösen az alkalmassági követelményeket és az értékelési szempontrendszert próbálják úgy összeállítani, vagy az árindokolások értékelését úgy elvégezni, hogy szabadulhassanak a nem kívánt szolgáltatótól, ami nem jogszerű megoldás. A tapasztalatok szerint ez az egyik oka annak, hogy a takarítási szolgáltatások közbeszerzése kapcsán a leggyakoribb jogorvoslathoz vezető probléma az alkalmassági követelményekhez és az értékelési szempontokhoz fűződik. Az előzőek alapján az ajánlatkérők figyelmébe ajánljuk az alábbiak megfontolását. Egyrészt az előrelátó ajánlatkérő nem mulaszthatja el a teljesítés megfelelő, jól dokumentált ellenőrzését a Kbt. 142. § (1) bekezdése szerint, és amennyiben szükséges, alkalmaznia kell a szerződéses szankciókat. Az ajánlatkérőnek nagy hangsúlyt kell fektetnie a teljesítés nyomon követésére és arra, hogy ezzel összefüggésben működjön az egyes szervezeti egységek közötti kommunikáció, különösen a takarítási ágazatért felelős ágazatszakmai szakemberek és a közbeszerzésért felelős – akár külső, akár belső – szakemberek között, a tapasztalatokat pedig építsék be a következő takarítási szolgáltatásra irányuló közbeszerzési eljárás közbeszerzési dokumentumaiba.

Másrészt sokkal jobb eredmények érhetőek el egy átgondolt, zöld szempontokat is figyelembe vevő feltételrendszerre építő műszaki leírás rögzítésével, illetve zöld szempontokat is figyelembe vevő minőségi értékelési szempontok meghatározásával. Ennek gyakorlati megvalósításához kíván az útmutató részletes segítséget nyújtani.

III. A magyar takarítási szektor bemutatása

III.1. A magyar takarítási szektor elemei

A magyar takarítási szektor több jól és kevésbé jól elkülöníthető, látható és nem látható szegmensből tevődik össze³. Egy 2023-as felmérés során a MATISZ munkacsoportja a Nemzeti Cégtár publikus adatainak elemzését végezte el a piac résztvevőivel, a MATISZ tagjaival konzultálva. Az alábbiakban a MATISZ e hivatalosan nem publikált felmérésének eredményei alapján mutatjuk be a magyar takarítási szektor legfontosabb sajátosságait.

a) Elsődleges takarítási szektor

Az elsődleges takarítási szektor alapvetően két részből áll: az egyiket azok a cégek képviselik, amelyeknek elsődleges tevékenysége a takarítás valamelyik statisztikai ágába sorolható (TEÁOR 8121, 8122, 8129); a szektor ezen része jól kimutatható és vizsgálható. Az elsődleges takarítási szektor másik része a létesítménygazdálkodási

³ Forrás: A MATISZ 2026. májusában elérhető legfrissebb, 2023. évi felmérésének adatai

(TEÁOR 8110) ágazatba sorolható és láthatóan vagy rejtetten a biztonsági cégeknél (TEÁOR 8010) valósul meg, sok esetben a szolgáltatási számlán külön nem is szerepel.

b) Másodlagos takarítási szektor

A másodlagos takarítási szektorba sorolható a piac azon része, ahol a takarítási tevékenységet saját alkalmazottak végzik. Jellemzően szállodák, kórházak, intézmények és ipari egységek esetén a takarítók saját alkalmazásban vannak és ennek megfelelően a takarítási feladatokat nem külső szakcégek végzik. Előfordul, hogy a feladatok meg vannak osztva külső és belső szolgáltatók között. E szektor becslések szerint⁴ az elsődleges szektor 80%-a.

c) Harmadlagos takarítási szektor

A harmadlagos takarítási szektor a lakossági takarítás azon szegmense, amely a „bejárónők” igénybevételével valósul meg. Ide tartozik az a tisztítószer és eszköz volumen is, amit a lakosság vásárol, és saját maga használ fel. Erre a szektorra vonatkozóan nem rendelkezünk pontos adatokkal, feltételezések szerint⁵ azonban ez a szektor 25 – 30000 embert foglalkoztathat.

Közbeszerzési szempontból elsősorban az elsődleges takarítási szektor bír relevanciával, ezért az útmutató e szektor takarítási szolgáltatásaira vonatkozóan tesz ajánlásokat.

III.2. Az elsődleges takarítási szektor mérete⁶

A Nemzeti Cégtár adatai szerint⁷ az (N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatban található, **TEÁOR 812** (Tartalma: 8121 Általános takarítás, 8122 Egyéb épület- és ipari takarítás, 8129 Egyéb takarítás) **ágazat árbevétele a 2022. év vonatkozásban 226,4 milliárd Forint volt.**

Ez az árbevétel visszaesést mutat a 2021-es évhez képest, ugyanakkor az árbevétel stagnálása nem fogta vissza a vállalkozási kedvet és 2023-ban 500 céggel működik több a piacon 2019-hez képest. Az alábbi táblázat alapján a 2022-es év végén 5 345 aktív takarító cég volt jelen a piacon.

⁴ MATISZ becslése

⁵ MATISZ becslése

⁶ A MATISZ 2026. májusában elérhető legfrissebb, 2023. évi felmérése alapján

⁷ 2023. 06. 17-i időállapotot figyelembe véve

IDŐSZAK	ÖSSZES CÉG	Σ ÉVES NETTÓ ÁRBEVÉTEL (MILLIÓ HUF)
2018. Év	4 834 db	207 553 millió HUF
2019. Év	4 809 db	228 180 millió HUF
2020. Év	4 906 db	228 607 millió HUF
2021. Év	5 035 db	237 675 millió HUF
2022. Év	5 345 db	226 436 millió HUF

Utolsó frissítés: 2023-06-17 04:42:01

1. ábra TEÁOR 812 árbevétel 2018 - 2022

Fontos hangsúlyozni, hogy ebben a szakágazatban a megszűnő és az újonnan alakult cégek adataiból kiindulva, a piac szereplőinek közel fele hat évnél fiatalabb vállalkozás, és vezetőinek legalább 60%-a nem rendelkezik megfelelő szakmai, illetve vezetői végzettséggel.

A szektor meghatározó árbevétele a **TEÁOR 8121 Általános takarítás** szakágazatban realizálódik. Ebbe a szakágazatba tartozik az összes épülettípus általános (nem speciális) takarítása, mint pl. irodák, házak és apartmanok, gyárak, üzletek, intézmények és egyéb üzleti és szakmai helyiségek, valamint több lakásból álló lakóépületek takarítása. Ezek főleg belső takarítási tevékenységek, de magukban foglalhatják a hozzájuk tartozó külső épületrészek, mint pl. ablakok és átjárók, függőfolyosók takarítását is.

IDŐSZAK	ÖSSZES CÉG	Σ ÉVES NETTÓ ÁRBEVÉTEL (MILLIÓ HUF)
2018. Év	3 621 db	158 963 millió HUF
2019. Év	3 582 db	175 596 millió HUF
2020. Év	3 641 db	173 975 millió HUF
2021. Év	3 758 db	177 670 millió HUF
2022. Év	3 987 db	172 999 millió HUF

Utolsó frissítés: 2023-06-17 04:42:01

2. ábra TEÁOR 8121 árbevétel 2018 - 2022

A további szegmensek árbevétele nem jelentős, ez érdemi adatot nem szolgáltat.

III.3. Az elsődleges takarítási piac mérete

A magyar elsődleges takarítási szektorban foglalkoztatottak számából kiindulva⁸, illetve a szektor árbevétele alapján végzett számításokat is figyelembe véve úgy

⁸ **A magyar elsődleges takarító szektor 2022-ben 83 446 főt foglalkoztatott.** Abból kiindulva, hogy az elsődleges takarító piacon **83 446 fő dolgozik**, ezek a személyek **átlagosan 6 órát** dolgoznak és ezalatt óránként **150 m² takarítanak ki**, ami napi **900 m²**, akkor az elsődleges piac által takarított terület **2023-ban hozzávetőlegesen 79 millió m²**. Ha a szektor árbevétele **487 milliárd Forint** és a piaci ár hozzávetőlegesen (**25 Ft/m²/nap**, ami **525 Ft/m²/hó**) **6.300 Ft/m²/év**, akkor az elsődleges piac által takarított terület **77 millió m²**.

becsülhetjük, hogy az elsődleges takarítási piac mérete a kitakarított terület nagysága alapján 2022. év vonatkozásában **78 millió m²** -ben határozható meg. A másodlagos piac becsült aránya ennek még plusz 80%-a, azaz további 62 millió m². **Így az elsődleges és másodlagos piac becsült mérete összesen 140 millió m².**

III. 4. Kitekintés - a beltéri takarítási szolgáltatások piacának sajátosságai az Európai Unióban

A beltéri takarítási szolgáltatások uniós zöld közbeszerzési követelményeihez 2018-ban készített műszaki jelentés⁹ szerint a beltéri takarítási szolgáltatások uniós piacát a következő sajátosságok jellemezték:

- A takarítási szolgáltatási ágazat teljes becsült árbevétele 2010-ben 81 milliárd euró volt az EU akkori 27 tagállamában (Eurostat, 2010). Ezen belül a tárgykörbe tartozó szolgáltatások értéke mintegy 38 milliárd eurót tesz ki (ez a teljes árbevétel mintegy 47%-a).
- A professzionális takarítási szolgáltatások öt legnagyobb piaca Németország, Franciaország, Olaszország, az Egyesült Királyság és Spanyolország.
- Az irodatarakítás dominál, amely az árbevétel 50%-át teszi ki. Azonban az irodatarakítás értéke 8%-kal csökkent 1997 óta, ezzel egyenértékű növekedés jellemezte a speciális és kapcsolódó takarítási szolgáltatások értékét.
- Az európai takarítóipar szerkezetére jellemző, hogy nagy arányban vannak jelen nagyon kis cégek. 202 000 takarító cég van jelen Európában, ezek 75%-a 10 főnél kevesebbet foglalkoztat (Eurostat, 2010; EFCI, 2012). A több mint 500 főt foglalkoztató nagy cégek aránya mindössze 1,5% (EFCI, 2012).
- A professzionális tisztítószerek becsült mennyisége az Európai Unióban, Norvégiában és Svájcban a becslések szerint 590 000 tonna termék évente, becsült értéke mintegy 886 millió euró.
- Nem álltak rendelkezésre konkrét adatok a fenntartható tisztítószerek vagy takarítási szolgáltatások volumenéről, ugyanakkor a chartákat aláírók növekvő száma (pl. AISE Sustainable Cleaning Charta) vagy az önkéntes rendszerek (pl. EU Ecolabel, Nordic Swan) azt jelzik, hogy van piac és érdeklődés a fenntartható termékek és szolgáltatások iránt.
- Nincsenek pontos adatok a tisztítóberendezések és tartozékok használatáról. Az érdekelt felek nyilatkozatai alapján azonban arra lehet következtetni, hogy a tisztítóberendezések és tartozékok eladott mennyisége lényegesen kisebb, mint a tisztítószereké, mivel az előbbieknél hosszabb az élettartam.
- Becslések szerint a tisztítószer-gyártás összértéke az EU-ban, Norvégiában és Svájcban 572 millió euró, az érték több mint 75%-a padlótisztításhoz kapcsolódik.

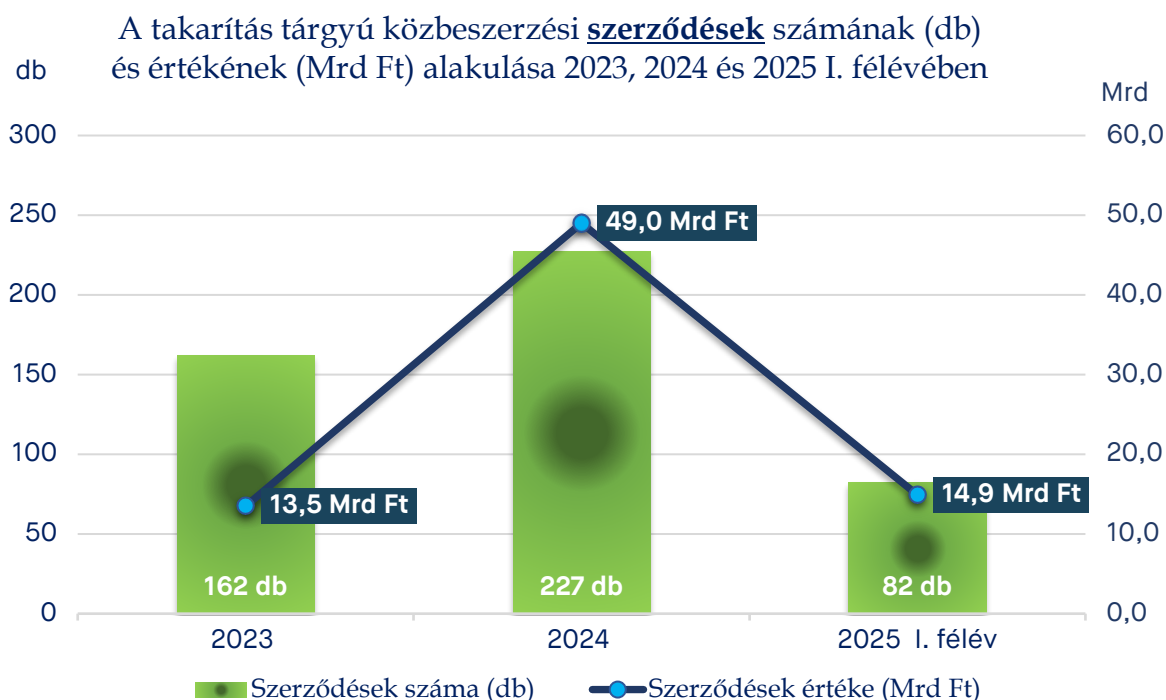
⁹ JRC: Revision of EU Green Public Procurement Criteria for Indoor Cleaning Services – Technical Report 2018

<https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/e4a771a0-4de8-481c-9bc8-8489938a7e04/details>

- A takarítási szolgáltatási szektor kulcsfontosságú jellemzői és mozgatórugói közé tartozik a kiszervezés (outsourcing) bővítése, a költségvezérelt szerződéskötés és a részmunkaidős (és nagyon rövid részmunkaidős) foglalkoztatás túlreprezentálása. Az ágazat különösen érzékeny a bérszabályozásra, a magas munkaintenzitás miatt.
- Az árverseny arra kényszerítette a takarítási szolgáltatókat, hogy új technológiákba fektessenek be, amelyek segítenek a hatékonyság növelésében és költségcsökkentésben.
- A takarítási szolgáltatási ágazat fenntartható gyakorlatait az erőforrások és a költségek megtakarításának lehetőségei, a kormányzati politika, az önkéntes szabványok és a piaci kereslet befolyásolja.

III.5. A beltéri takarítási szolgáltatások volumene a közbeszerzési eljárásokban Magyarországon

Magyarországon a Közbeszerzési Hatóság statisztikái alapján a beltéri takarítási szolgáltatások tárgyú közbeszerzési szerződések száma és értéke is növekvő tendenciát mutat¹⁰.

¹⁰ A statisztika az egyes, szerződéssel eredményesen lezárult részekhez kapcsolódó eredménytájékoztató hirdetmények alapján készül. Az uniós statisztikai gyakorlatnak megfelelően nem tüntetjük fel a keretmegállapodás megkötésére irányuló eljárások eredményeként kötött szerződéseket (keretmegállapodásokat), csak az eredményes keretmegállapodások alapján lehívott részekhez kapcsolódó szerződések adatait.

III.6. Mennyire környezetbarát a magyar takarítási piac?

III.6.1 A takarítási piacon alkalmazott technológiák, tisztítószer felhasználás

A takarítási piacon alkalmazott technológiákra vonatkozó első átfogó felmérés 2013-ban készült¹¹. A felmérés óta a piac technológiai kínálata, a vevők igényessége és a takarító cégek gyakorlata sokat változott, így különösen:

- Megjelentek és sikeresek az impregnált padló- és felülettisztító rendszerek,
- Elterjedtek az ioncserélésre vagy fordított ozmózisra épülő tiszta vizes homlokzat és ablaktisztító rendszerek,
- Igen komoly fejlődést mutatnak a gyémántpadok és egyéb gyémántcsiszoló eszközök és a piaci szokások is változnak, ezért a műgyanta felületek visszaszorulnak és terjednek a csiszolt-polírozott betonfelületek,
- Megjelentek és széleskörben elterjedtek a professzionális környezetbarát tisztítószeresek,
- Visszaszorulóban vannak a klór alapú szerek,
- Megjelentek a környezetbarát fertőtlenítőszeresek (ózonnal dúsított tisztított víz, hipoklóros sav alapú fertőtlenítők),
- A koncentrátumok egyre nagyobb hányadot képviselnek és ezek között sok esetben 1 térfogat % alatti a javasolt koncentráció.

Még mindig piaci kihívást jelent ugyanakkor a hazai piac számára számos megoldás alkalmazása, illetve néhány alapvető probléma, a következők szerint:

- Csekély az alacsony nyomású gőzfejlesztők alkalmazása,
- A probiotikus baktériumok alkalmazását a tisztítás-technológiában még sok előítélet hátráltatja, így az lassan terjed csak a gyakorlatban,
- Gyakori fogalomzavart okoz az, hogy nem ismerik a felmosás és a nyirkos feltörlés közti különbséget. A felesleges vízfelhasználás és a vízkő fátýol kialakulása könnyedén kiküszöbölhető a kétvödrös rendszerek megfelelő használatára vonatkozó képzéssel vagy súroló automaták használatával,
- Még mindig túl gyakori az alaptisztítások alkalmazása, mert nem terjedt el azon nagyfordulatszámú gépek alkalmazása, melyek a szakszerű karbantartáshoz, ezáltal az alaptisztítások elkerüléséhez szükségesek,
- Az átmeneti szőnyegtisztítási technológiák, a programozott száraztisztítás még nem terjedt el, miközben a takarító cégeknek rendkívül elhasznált szőnyegetek kell és nem megfelelő időközönként takarítani, amelyek eredményeként lényegesen túllépi a sztenderd 40 liter/100 m² oldatfelhasználást,
- A nem megfelelő létesítményhasználói kultúra is hozzájárul ahhoz, hogy sok esetben az optimális oldatmennyiség kétszeresét vagy háromszorosát is

¹¹ Forrás: a MATISZ 2013-as és 2023-as felmérései eredményeinek egybevetése.

kénytelenek elhasználni a takarító szakemberek, hogy az elvárt eredményt elérjék,

- Magyarországon a takarító állomány kevesebb, mint 5 %-a szakképzett,
- A tisztítószer felhasználásának jelentősége azért is igen nagy, mert a piacon legalább 70 %-os arányban az import szerek uralkodnak és ezek logisztikája is további környezeti terhelést jelent.

III.6.2. A takarítási piac környezeti teljesítménye

A hazai takarítási piac környezeti teljesítményéről sajnos pontos adatok továbbra sem állnak rendelkezésre. A környezetbarát takarítási szolgáltatásra vonatkozó Környezetbarát Termék Védjegyet megszerző cégek által szolgáltatott adatok, illetve a megkérdezett cégezetők nyilatkozatai alapján az a következtetés vonható le, hogy a szektor környezeti teljesítménye a 2013. évben a MATISZ által végzett felmérés óta jelentős mértékben javult, ugyanakkor a környezetbarát takarítási szolgáltatás szélesebb körű elterjedésében további lehetőségek rejlenek.

A 2013-as felmérés¹² 118 millió m² takarítandó területet vett alapul, és a becslések alapján a takarítási ágazat hozzávetőlegesen 2 millió m³ szennyvizet bocsátott ki.

Szintén a 2013-as felmérés kapcsán a mai ismeretek szerint a 2 millió m³ szennyvízben átlagosan akár még 10 tf% is lehetett a tisztítószerek aránya. Ez azt jelenti, hogy a fajlagos tisztítószer fogyasztás körülbelül 1,6 liter/m²/év lehetett.

A 2022-re irányadó felmérésben 140 millió m² takarítandó területtel lehetett számolni, és a környezetbarát technológiák terjedését figyelembe véve a takarítási ágazat becsült szennyvízkibocsátása 1,2 millió m³ volt.

A KSH adataiból kiindulva a szektor fajlagos szennyvízkibocsátása 8,5 liter/m²/év. Jelenleg ennek az értéknek hozzávetőlegesen kb. 5%-a a tisztítószer, ami a helyzet jelentős javulására enged következtetni

Előzőeken túl, a környezeti teljesítmény vonatkozásában releváns kérdés a **szemeteszsákok felhasználása. Becslések szerint a magyar takarítóipar 6 millió kilogramm műanyagzsákot használt el egy évben.** Ez a mennyiség ugyanakkor jelentősen csökken azoknál a cégeknél, ahol bevezetésre került a szelektív hulladékkezelés, a szemétkosarak eltűntek az asztalok mellől és a kisméretű kukazsákok iránti igény negyedére esett vissza.

Összességében megállapítható, hogy a környezeti terhelés csökkentéséhez és ezzel a zöld takarítási ágazat megvalósításához további technológiai fejlesztésre, az

¹² MATISZ 2013-as felmérése

ehhez tartozó szakemberképzés megvalósítására és a létesítményhasználói kultúra fejlesztésére is szükség van.

IV. A környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások közbeszerzésének előkészítése

A környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások sikeres beszerzéséhez kulcsfontosságú, hogy az ajánlatkérők az alábbi fogalmak tartalmát ismerjék:

- mi tartozik a takarítás fogalmába (ld. V.1. pont),
- a takarítás milyen gyakorisággal végezhető: napi, havi, időszakos takarítás, és
- milyen takarítási technológiák alkalmazhatók: nyirkos feltörlés, portörlés, seprés, stb.

Az ajánlatkérőnek pontosan meg kell tudni határozni saját igényeit a létesítményeinek takarításával kapcsolatban, amihez ismernie kell azok adottságait, körülményeit, sajátosságait.

Előzőekkel összefüggésben az ajánlatkérőknek tájékozódniuk kell arról, hogy milyen megoldások alkalmazása teszi a takarítást környezetbaráttá. A környezetbarát takarítási szolgáltatások jellemzőit az ajánlatkérők megismerhetik az uniós környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó követelmények¹³, illetve az uniós ökocímke kritériumok továbbá a KT-64 minősítési rendszer alapján¹⁴.

A környezetbarát takarítási szolgáltatások közbeszerzésének sikere nagyban függ az **eljárások gondos előkészítésétől**. Az ajánlatkérőnek akkor is célszerű igényeit pontosan újradefiniálni és a piacon rendelkezésre álló megoldásokat felmérni, ha a takarítási szolgáltatás már több éve szerepel beszerzési igényei között. A gyakorlatban ugyanis nem ritka, hogy újra és újra ugyanazon műszaki tartalom és követelményrendszer kerül kiírásra annak ellenére, hogy a szolgáltatással az ajánlatkérő nem elégedett, de anyagi forrás, vagy idő hiányában nem vizsgálja felül a korábbi problémákat és azokra nem reflektál az új közbeszerzési eljárásban.

Az előkészítés során az ajánlatkérőnek tájékozódnia kell a technológiai lehetőségekről, figyelembe véve az egyes megoldások legfontosabb környezeti hatásait¹⁵.

A takarítási szolgáltatások beszerzésének előkészítése során fontos szerepe lehet az **előzetes piaci konzultáció** megindításának, amely keretében az ajánlatkérő a

¹³ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/c9b70f95-939c-464d-8107-d43cdb59d55a/details>

¹⁴ KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás, https://okocimke.hu/sites/default/files/2023-01/KT-64_takar%C3%ADt%C3%A1si_szolg%C3%A1ltat%C3%A1s.pdf

¹⁵ Id. az uniós környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelményekben felsorolt környezeti hatásokat

beszerzés tárgyának meghatározása, a beszerzés követelményrendszerének kialakítása tekintetében véleménynyújtási lehetőséget biztosíthat, illetve tanácsot kérhet független szakértőktől, hatóságoktól, illetve piaci résztvevőktől. Az egyeztetések révén új lehetőségek kiaknázása válik elérhetővé, amely az innováció ösztönzője lehet, illetve környezetbarátabb beszerzéseket teremthet.

V. Környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások közbeszerzése során felhasználható szempontrendszer, a zöld szempontok beépítésének lehetőségei a közbeszerzési eljárások folyamán

- Az ajánlatkérők beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési eljárásaikban a műszaki leírásba, az alkalmassági követelmények, értékelési szempontok körébe, illetve a szerződésteljesítési feltételek közé építhetnek be olyan szempontokat, melyek a környezetbarát megoldások alkalmazását célozzák.

A Zöld korm. rendelet 5. §-a alapján az ajánlatkérő köteles a beltéri takarítási szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban a következő környezetvédelmi követelmények valamelyikét előírni a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként:

a) a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó összes tisztítószer legalább 70%-a megfelel a kemény felületekre szánt tisztítószerek uniós öko címkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1217/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 1. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 4. (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok) kritériumnak vagy a Környezetbarát Termék védjegy ugyanilyen tartalmú kritériumainak¹⁶ és a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó,

¹⁶ Az egyes öko címkékről tájékozódást segítheti a következő oldal: <https://www.ecolabelindex.com/>. Tisztítószerekkel kapcsolatos öko címkék összehasonlításával kapcsolatosan érdemes a Bizottság által közzétett tanulmányt áttekinteni: Implementation of Article 11 under the EU Ecolabel Regulation Deliverable 4. FINAL REPORT, December 2017, <https://circabc.europa.eu/ui/group/6e9b7f79-da96-4a53-956f-e8f62c9d7fed/library/5b0ab20a-441b-4fa6-92a5-f611070df730/details?download=true>, ld. különösen a 7. táblázatot:

textilanyagból készült összes takarítóeszköz legalább 50%-a mikroszálas anyagból készül, vagy

b) a beltéri takarítási szolgáltatás teljesítése során a takarítási területre vonatkozóan az I. típusú ökocímke megszerzése a teljesítés megkezdését követő hat hónapon belül, amennyiben a teljesítés időtartama a hat hónapot meghaladja¹⁷.

A Zöld korm. rendelet 6. § -a szerint amennyiben az ajánlatkérő a beltéri szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok biztosítását is előírja, abban az esetben köteles e fogyasztási cikkek tekintetében a következő környezetvédelmi követelményeket előírni a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként:

a) az ajánlattevő által a szerződés keretében az ajánlatkérő részére biztosítandó szappanok beszerzett mennyiségének, és

b) az egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok legalább 70%-a I. típusú ökocímkével rendelkezik.

A 6. § (2) bekezdése alapján az e § szerinti beszerzések esetében az ajánlatkérő nem köteles a szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok beszerzése tekintetében a 8. és 9. §-ban foglalt szabályok alkalmazására.

A különböző ökocímkek szempontjainak összehasonlító értékelése fenntarthatósági terület szerint. Általános tisztítószeres és szaniterhelyiségekben használt tisztítószeresek.

Unió szempontok	Unió ökocímke (referenciérték)	Magyar ökocímke	Nordic Swan	Blauer Engel	Osztrák ökocímke	Good choice
Veszélyes anyagok korlátozása	1,00	1,00	0,96	1,13	1,09	0,57
Nyersanyagok tulajdonságai	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Gyártás	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Csomagolás	1,00	1,00	0,56	0,94	0,72	0,61
Használat	1,00	1,00	0,78	1,00	0,56	0,11
Szociális szempontok	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Életciklus vége	1,00	1,00	1,17	1,17	1,00	0,50
Termékinformáció	1,00	1,00	0,00	0,67	0,00	0,00
Összesen	1,00	1,00	0,78	1,03	0,83	0,47

Jelmagyarázat:

szigorúbb (>1)	ugyanolyan szigorú (=1)	kevésbé szigorú (<1)

A Közbeszerzési Hatóság saját, nem hiteles fordítása.

¹⁷ Figyelemmel arra, hogy legalább 6 hónapja élő szerződéssel lehet pályázni a környezetbarát takarítási szolgáltatás tanúsítványra, célszerű, ha az ajánlatkérők e követelményt és a pályázati eljárás hosszát is figyelembe véve megfelelő időtartamra szóló szerződés esetében írják elő e követelményt

Javasoljuk megvizsgálni, hogy az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelmények¹⁸, vagy az uniós, illetve magyar vonatkozó öko címké követelmények¹⁹ közül beépíthetők-e - a Zöld korm. rendeletben foglaltakon túli - további előírások a **műszaki leírásba, az alkalmassági követelmények, a szerződésteljesítési feltételek, illetve az értékelési szempontok** közé, elsősorban a következőkre vonatkozóan:

- öko címkével ellátott tisztítószer használata,
- a tisztítószer adagolása,
- a mikroszálalás textilből készült takarítóeszközök használata,
- a környezeti irányítási rendszer alapjainak a megléte.

E fejezet a következőkben részletesen bemutatja az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra vonatkozó követelményeket és a vonatkozó öko címké előírásokat, annak érdekében, hogy az ajánlatkérők azok figyelembevételével határozhassák meg az adott közbeszerzési eljárásban irányadó zöld szempontokat. A Közbeszerzési Hatóság javasolja, hogy az ajánlatkérők a Zöld korm. rendeletben foglalt kötelezettségen túlmenően, illetve az ott rögzített követelmények közti választás során vegyék figyelembe az alábbiakat.

A környezetbarát műszaki leírás meghatározható **funkcionális vagy teljesítményalapú követelmények** rögzítésével is, amelyek segítségével az ajánlatkérőnek lehetősége van arra, hogy kizárólag az elérendő eredményt rögzítse, az ahhoz vezető utat a gazdasági szereplőkre bízva. A műszaki leírás ilyen módon történő meghatározása által lehetőség nyílik arra, hogy a gazdasági szereplők különböző javaslatokat tegyenek az elérendő megoldás megvalósítására, ezáltal nagyobb teret kaphatnak az innovatív és környezetbarát megoldások.

Az ajánlatkérő a **legjobb ár-érték arányt** megjelenítő értékelési szempontok között rögzíthet **környezetvédelmi tulajdonságokat** is. Természetesen az alapvető garanciális követelményeket nem hagyhatja figyelmen kívül: így a részszempontoknak mennyiségi vagy más módon értékelhető tényezőknél kell

¹⁸ Az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer elérhető magyar nyelven is az uniós zöld közbeszerzésekkel foglalkozó weboldalán:

https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en#gpp-requirements-in-sectoral-legislation,

A takarítási szolgáltatásokra irányadó követelmények közvetlenül letölthetőek itt:

<https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

¹⁹ Lásd részletesen az útmutató V. fejezetét

alapulniuk és a közbeszerzés tárgyával, illetőleg a szerződés lényeges feltételeivel kell kapcsolatban állniuk.

Felmerül a takarítási szolgáltatások értékelése esetében az **életciklus-költség számítás alkalmazása** is. Az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelmények ezzel összefüggésben kiemelik, hogy kevés a takarítási szolgáltatások életciklus-költségére vonatkozó adat, az azonban megállapítható, hogy a takarítási szolgáltatások esetén a munkaerőköltségek a legjelentősebbek, így a nem bérjellegű költségek bármely változása valószínűleg nem jelentős a takarítási szolgáltatások összefüggésében, valamint valószínű, hogy a munkaerőköltségek mérséklésére (pl. a takarítási idő csökkentése révén) alkalmas zöld termékek és gyakorlatok a legkedvezőbb költségeket eredményezik. A zöld tisztítószeres költsége alacsony az ágazat egészének költségstruktúrájában. A mikroszálalású termékek költsége magasabb, mint a hagyományos pamut törülközőké, de a használatuk – a takarítási idő, a tisztítószer-használat és a személyzetre gyakorolt negatív egészségügyi hatások csökkentése révén – nagymértékben javítja a takarítás hatékonyságát, és jelentős költségcsökkentéshez vezethet. A zöld takarítási gyakorlatok más típusai (például a személyzet jobb képzése) szintén hasonló eredményre vezetnek.

A **szerződésteljesítési feltételek körében** szintén célszerű megvizsgálni a környezetbarát teljesítést célzó követelmények alkalmazását²⁰, így elsősorban:

- a használt tisztítószereket és takarítóeszközöket,
- a tisztítószerek adagolását,
- a takarító személyzet képzését,
- szelektív hulladékgyűjtést.

Az ajánlatkérőnek e követelmények kapcsán azok dokumentálásának és ellenőrzésének részleteit is meg kell határoznia. A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelmények ezzel kapcsolatban is adnak segítséget az ajánlatkérők számára. Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy az ellenőrzési kötelezettség nem csak a szerződéskötéskor áll fenn, hanem később, a szerződés teljesítésének teljes időszakában is, így célszerű azt rendszeresen és szűrőpróbaszerűen is elvégezni.

V.1. A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelmények bemutatása

Az Európai Bizottság COM (2008) 400 közleményével indította el az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer kidolgozását, annak érdekében, hogy

²⁰ Részletesen lásd az uniós környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelményeket

megkönnyítsék az ajánlatkérők számára a zöld közbeszerzési eljárások lefolytatását. Az egységes zöld közbeszerzési követelményrendszer a zöld közbeszerzési eljárás megvalósítására leginkább megfelelőnek tartott termék- és szolgáltatáscsoport tekintetében részletezi az ajánlatkérő által alkalmazható környezetvédelmi követelményeket. A zöld követelményrendszerek kiemelt termék- illetve szolgáltatáscsoportokhoz készültek, folyamatosan felülvizsgálat alatt állnak és így az aktuális piaci viszonyoknak megfelelnek. A követelmények minimális változtatással egészben vagy részben beépíthetők a közbeszerzési dokumentumokba, azzal, hogy az ajánlatkérőnek érdemes piacfelmérést követően dönteni arról, hogy milyen mértékben veszi át e követelményeket. A követelmények tagolódnak aszerint, hogy az adott termékkör esetén mi a beszerzés tárgya, azokat az alkalmassági követelmények, a műszaki leírás, az értékelési szempontok vagy a szerződésteljesítési feltételek közé illeszti-e be az ajánlatkérő, illetve a követelmények egyszerűségétől, a környezetvédelmi vállalás mértékétől függően megkülönböztethetők alapkövetelmények és átfogó követelmények.

A Bizottság 2018-ban tette közzé a **beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelményeket**²¹, melyek alkalmazása önkéntes.

A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelmények vonatkozásában a **beltéri takarítási szolgáltatások fogalma** a következőket foglalja magában:

- olyan környezettudatos, rutinszerű, hivatásos beltéri takarítási szolgáltatások, amelyeket többek között irodákban, szaniterhelyiségekben, például illemhelyeken vagy mosdókban, valamint más, a nyilvánosság számára hozzáférhető területeken nyújtanak;
- olyan üvegfelületek tisztítása, amelyek erre kialakított felszerelés vagy gép használata nélkül elérhetők.

A beltéri takarítási szolgáltatások fogalma nem foglalja magában a következőket:

- fertőtlenítési és higienizálási tevékenységek, valamint a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról szóló 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatálya alá tartozó biocid termékek felhasználásával végzett takarítási tevékenységek;

²¹ Az Unió zöld közbeszerzési követelményrendszere elérhető magyar nyelven is az Unió zöld közbeszerzésekkel foglalkozó weboldalán:

https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en#gpp-requirements-in-sectoral-legislation,

A takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld követelmények közvetlenül letölthetők itt: <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>, a továbbiakban Takarítás GPP

- termelőüzemek területén végzett takarítási szolgáltatások.

A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelmények magukban foglalják a tisztítószerre, a textilanyagból készült takarítóeszközökre, valamint a takarítási szolgáltatást nyújtó vállalkozások által gyakran biztosított egyéb termékekre (szappanokra, textil kéztörlőkre, valamint egészségügyi és háztartási papírtermékekre) vonatkozó környezetvédelmi követelményeket.

A Zöld korm. rendelet a beltéri takarítási szolgáltatások fogalmát CPV kódokra utalással határozza meg, így a 2. § 2. pontja szerint beltéri takarítási szolgáltatás: a 90910000-9 CPV kód (a 90911000-6-tól a 90911200-9 CPV kódig, azzal, hogy a 90911300-9 CPV kód által meghatározott szolgáltatások kizárólag akkor, ha az üvegfelület tisztítása erre kialakított felszerelés vagy gép használata nélkül elérhető), valamint a 90919000-2 CPV kód alá tartozó (a 90919100-3-tól a 90919300-5 CPV kódig) rendszeres takarítási szolgáltatások²². A Zöld korm. rendelet 2. § 3. pontja alapján rendszeres takarítási szolgáltatás: legalább havonta egyszer, üvegfelületek esetén legalább háromhavonta egyszer nyújtott takarítási szolgáltatás.

A beltéri takarítási szolgáltatások környezeti hatásai

A vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények az alábbi főbb környezeti hatások figyelembevételét javasolják, az életciklus szemléletnek megfelelően:

- A tisztítószer összetétele, valamint a tisztítószer alapanyag-felhasználása, gyártása és életciklusának vége, továbbá az eldobható takarítóeszközök
- Energia- és vízfogyasztás a tisztítószer és az energiafogyasztó berendezések használati szakaszában
- A tisztítószer használatához kapcsolódó szennyvízkibocsátás
- Hulladéktermelés (szilárd és folyékony).

A takarítási szolgáltatások esetén alkalmazható zöld közbeszerzési követelmények lényegében e főbb környezeti hatások csökkentését célozzák:

- Szolgáltató személyzetének környezetterhelés csökkentését célzó, megfelelően gyakori képzése
- Szolgáltató részéről megfelelő környezetközpontú irányítási intézkedések és gyakorlat alkalmazása
- Alacsony környezeti hatással bíró tisztítószer alkalmazása
- Tisztítószer koncentrátumok beszerzése és megfelelő használata
- Alacsony környezeti hatású takarítóeszközök (pl. mikroszálalás termékek) használata

²² 9090911000-6 Szállás- és épülettakarítási és ablaktisztítási szolgáltatások, 90911100-7 Szállástakarítási szolgáltatások, 90911200-8 Épülettakarítási szolgáltatások, 90911300-9 Ablaktisztítási szolgáltatások, 90919100-3 Irodai berendezéssel kapcsolatos tisztítási szolgáltatások, 90919200-4 Irodakarítási szolgáltatások, 90919300-5 Iskolakarítási szolgáltatások

- Energiahatékony energiafogyasztó berendezések (pl. porszívó) használata
- Alacsony környezeti hatással bíró fogyasztási cikkek biztosítása.

Műszaki leírásban és az értékelési szempontok körében rögzíthető környezetvédelmi követelmények

A műszaki leírásban és az értékelési szempontok körében rögzíthető uniós környezetvédelmi követelmények alapján javasolt – *a Zöld kormányrendelet alapján kötelező valamely környezetvédelmi szempont előírásán túl* – megfontolni környezetvédelmi előírás alkalmazását különösen a tisztítószer használata²³, hígítatlan tisztítószer koncentrátumok használata²⁴, mikroszálalás termékek illetve takarítóeszközök használata²⁵ vonatkozásában, illetve amennyiben az ajánlatkérő azt a szerződő féltől elvárja, a teljesítés során biztosított egyes fogyasztási cikkek (például szappanok, textil kéztörölők, egészségügyi és háztartási papírtermékek) környezetvédelmi teljesítménye tekintetében²⁶.

Szerződésteljesítési feltételek között előírható környezetvédelmi követelmények

Az uniós környezetvédelmi követelmények alapján javasolt – *a Zöld kormányrendelet alapján kötelező valamely környezetvédelmi szempont előírásán túl* – a környezetbarát teljesítést biztosító előírások szerződésteljesítési feltételek formájában való rögzítése különösen:

- teljesítés során használt tisztítószeres és takarítóeszközök²⁷,
- a tisztítószeres környezetbarát adagolásának megvalósulása²⁸,
- a teljesítésben résztvevő személyzetnek a szerződés időtartama alatti környezetbarát teljesítést célzó képzése (különösen a környezetbarát tisztítószeres helyes adagolása, tárolása, energiatakarékosság, víztakarékosság, hulladék minimalizálása, egészségvédelem és biztonság vonatkozásában),²⁹ továbbá
- a teljesítés során biztosított fogyasztási cikkek (amennyiben a szerződés keretében biztosítandóak) vonatkozásában.³⁰

Valamennyi környezetbarát teljesítési feltétel kapcsán részletezni az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer **a dokumentálás és ellenőrzés módját**. Amennyiben az ajánlatkérő környezetvédelmi szerződésteljesítési feltételt alkalmaz, nem tekinthet el attól, hogy ellenőrizze annak teljesülését. A Kbt. 142. § (1) bekezdése

²³ Takarítás GPP ML 1. 1. pontja

²⁴ Takarítás GPP ML 1. 2. pontja

²⁵ Takarítás GPP ML 2. 1. pontja

²⁶ Takarítás GPP 3.2.4. fejezet ML 4.1., 4.2., 4.3. pontjaiban foglaltak

²⁷ Takarítás GPP SZTK 1. 1. pontja

²⁸ Takarítás GPP SZTK 1. 2. pontja

²⁹ Takarítás GPP SZTK 2. pontja

³⁰ Takarítás GPP SZTK 4. pontja

alapján az ajánlatkérő köteles a környezetvédelmi szerződésteljesítési feltétel teljesülését – az összes többi teljesítéshez kapcsolódó adattal együtt – dokumentálni.

Az ajánlott feltételek részletesebben a vonatkozó bizottsági munkadokumentumban³¹ érhetőek el, javasoljuk, hogy a feltételek pontos meghatározásához az ajánlatkérők használják az ott megadott részletes szempontokat.

V.2. A beltéri takarítási szolgáltatásra vonatkozó uniós és magyar ökocímke főbb minősítési szempontjainak bemutatása

Magyarországon a takarítási szolgáltatást végző vállalkozások két ökocímke-re is pályázhatnak, mivel a magyar Környezetbarát Termék Védjegy minősítő rendszernek³² és az uniós ökocímke-nek³³ is van beltéri takarítási szolgáltatásra vonatkozó feltételrendszere.

A követelményrendszerek ismertetése előtt fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a magyar Környezetbarát Termék minősítési rendszer alapján nemcsak beltéri takarítási szolgáltatások, hanem környezetbarát tisztítószeres is minősíthetők. A takarítási szolgáltatások a „Környezetbarát Szolgáltatás”, a tisztítószeres a „Környezetbarát Termék” védjegyet nyerhetik el. Hangsúlyozandó továbbá, hogy a minősítés nem a takarítási szolgáltatást nyújtó cégre, illetőleg a tisztítószer gyártójára vagy - saját márkás termékek esetén - a tisztítószer forgalmazójára vonatkozik, hanem magára az adott termékre: a konkrét tisztítószerre vagy egyes konkrét szerződések alapján, egy vagy több konkrét épületben végzett szolgáltatásra.

Magyarországon a termékek és szolgáltatások környezetbarát jellegét tanúsító jel a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál lajstromozott védjegy. A pályázat nyilvános, folyamatos és önkéntes a hazai és külföldi gyártók, szolgáltatók és forgalmazók részére. Étel- és italárak, valamint gyógyszerek kivételével bármely termékkel, csomagolással, vagy szolgáltatással lehet pályázni. A védjegy megszerzésére irányuló pályázatokat a Hungaromet Nonprofit Zrt.³⁴-nek kell benyújtani.

³¹ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

³² KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás, https://okocimke.hu/sites/default/files/2023-01/KT-64_takar%C3%ADt%C3%A1si_szolg%C3%A1ltat%C3%A1s.pdf

³³ A BIZOTTSÁG (EU) 2018/680 HATÁROZATA (2018. május 2.) a beltéri takarítási szolgáltatások uniós ökocímke-jének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0680&from=HU>

³⁴ <http://okocimke.hu/hogyan-szerezhetem-meg-magyar-okocimket>

A továbbiakban az útmutató a környezetbarát takarítási szolgáltatás minősítés megszerzésére vonatkozó feltételeket ismerteti, amelyek közül az ajánlatkérő szabadon választhatja egyes szempontok figyelembevételét azon túlmenően, hogy megfelel a Zöld korm. rendelet kötelező előírásainak.

Környezetbarát takarítási szolgáltatás minősítést azok a takarítási szolgáltatások szerezhetnek, amelyek megfelelnek a feltételrendszerben megfogalmazott szakmai, jogi és környezetvédelmi követelményeknek azzal, hogy a védjegy elnyerésére kizárólag minimum 6 hónapja működő, a feltételrendszer minden követelményét teljesítő szolgáltatással lehet pályázni.

Az uniós és a magyar ökocímke feltételrendszer **követelményei között nincs lényeges eltérés**. Ennek egyik oka, hogy a magyar követelményrendszer az uniós ökocímke követelményrendszerével párhuzamosan készült, így hasznosíthatta az uniós ökocímke kidolgozása során gyűjtött információkat. A másik, hogy bár a magyar követelmények a hazai körülmények alapul vételével készültek, tartalmukat, illetve az előírt határértékeket az uniós ökocímke követelményrendszerének tartalmához és határértékeihez kellett igazítani, mivel az uniós ökocímkeről szóló 66/2010/EK rendelet értelmében egy olyan termékcsoporthoz, amelyre elfogadott és közzétett uniós ökocímke követelmények vannak, az uniós tagországok nemzeti/regionális ökocímke rendszerei a követelmények közzétételét követően kizárólag abban az esetben fogadhatnak el saját követelményrendszert, ha annak a kritériumai legalább olyan szigorúak, mint az uniós ökocímke kritériumok.

Mindkét követelményrendszer kötelező és választható követelményekből áll. A kötelező követelményeket minden pályázónak teljesítenie kell, emellett pedig az általuk választott választható követelmények teljesítésével el kell érni egy előre megadott minimális pontszámot.

V.2.1 Kötelező követelmények

Mindkét követelményrendszer alapvetően azonos környezeti tényezőkre koncentrál, de esetenként más hangsúlyt ad az egyes követelményeknek (az egyik kötelező követelményként, a másik választhatóként kezeli ugyanazt az előírást, más-más

pontszámmal értékeli a választható követelmény teljesítését, vagy más hatéértéket állít fel).

Mindkét követelményrendszer kötelező előírást tartalmaz:

- a. az alacsony környezeti hatású tisztítószeresek használatára,
- b. a tisztítószeresek adagolására,
- c. a mikroszálas textilből készült takarítóeszközök használatára,
- d. a környezeti irányítási rendszer alapjainak a meglétére,
- e. a takarító személyzet képzésére,
- f. a szelektív hulladékgyűjtésre.

Elsősorban ezeket a mindkét követelményrendszerben hangsúlyosan kezelt követelményeket érdemes szerepeltetni a zöld közbeszerzési eljárások közbeszerzési dokumentumaiban, az ajánlatkérő választása szerint: a követelmények közül egyet vagy többet kiemelve, akár műszaki előírásként, értékelési szempontként vagy alkalmassági feltételként. Minden ökocímke követelményhez részletes értékelési és ellenőrzési előírások tartoznak, melyeket szintén könnyen átvehetnek az ajánlatkérők. A kötelező követelmények összhangban vannak a beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelményekkel, így az ajánlatkérők a legegyszerűbben akként folytathatnak le környezetbarát takarítási szolgáltatásra irányuló közbeszerzési eljárást, ha a kötelező ökocímke követelményekkel összhangban állítják össze közbeszerzési dokumentumaikat.

Ha az ajánlatkérő úgy dönt, hogy egyes ökocímke követelményeket előír³⁵, a Kbt. 59. § (3) bekezdése szerint a megfelelés igazolásaként minden olyan címkét köteles elfogadni, amely bizonyítja, hogy a szolgáltatás egyenértékű címkézési követelményeknek felel meg. Ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy rajta kívül álló ok miatt nem volt lehetősége az ajánlatkérő által megadott vagy azzal egyenértékű címkének az ajánlattételi határidőig rendelkezésre álló időn belül történő megszerzésére, az ajánlatkérő a követelmények teljesítésének bizonyítására alkalmas egyéb eszközt - különösen a gyártó műszaki dokumentációját - is köteles elfogadni, ha

³⁵ Felhívjuk az ajánlatkérők figyelmét arra, hogy a felhívásban nem elegendő általánosságban a kategóriára, azaz az I. típusú ökocímkékre való utalás. Az előírt zöld követelményt pontosan szükséges meghatározni, akár valamely konkrét ökocímkére (különösen pl. uniós ökocímke, Környezetbarát Termék címke, osztrák ökocímke, Blauer Engel címke, illetve Nordic Swan címke) és annak meghatározott követelményére való hivatkozással és az egyenértékű bizonyítékok elfogadásával. Az egyes ökocímkékről történő tájékozódást segítheti a következő oldal: <https://www.ecolabelindex.com/>. Tisztítószerekkel kapcsolatos ökocímkék összehasonlításával kapcsolatosan érdemes a Bizottság által közzétett tanulmányt áttekinteni: Implementation of Article 11 under the EU Ecolabel Regulation Deliverable 4. FINAL REPORT, December 2017, <https://circabc.europa.eu/ui/group/6e9b7f79-da96-4a53-956f-e8f62c9d7fed/library/5b0ab20a-441b-4fa6-92a5-f611070df730/details?download=true>

a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy az általa megvalósítandó szolgáltatás megfelel az ajánlatkérő által megadott követelményeknek.

a. Az alacsony környezeti hatású tisztítószeres használata

Az alacsony környezeti hatású tisztítószeres használatára vonatkozó követelmény³⁶ mindkét követelményrendszerben két részből áll. A követelményrendszerek egyrészt előírják a környezetbarát tisztítószeres minimális arányát, másrészt korlátozzák bizonyos környezetre káros és az emberi egészségre ártalmas tisztítószeres és tisztítószer-komponensek használatát.

A mindennapi rendszeres takarításhoz használt környezetbarát tisztítószeres (általános tisztítószeres, szaniter tisztítók, ablaktisztítók, konyhai tisztítók) ma már széles körben elérhetők a hazai piacon is, az árak is megfelelő. Ha kissé drágábbak is a nem ökocímkés termékeknél, a tisztítószeres költsége a takarítási költségeken belül alacsony arányt képvisel, ezért az ökocímkés termékek használata a megrendelők számára nem jelent többletköltséget. A magyar ökocímke előírások az ökocímkés tisztítószeres minimális arányát 35%-ban, az uniós ökocímke előírások 50%-ban szabják meg. Az ökocímkére pályázó magyar takarítócégeknek ez az arány 60% fölött alakult, ezért számukra ennek a követelménynek a teljesítése nem okozott nehézséget.

Az egészségvédelmi és környezetvédelmi szempontból korlátozott tisztítószer-komponensek listáján számos vegyi anyag szerepel. Ezek listája és megengedett koncentrációja mindkét feltételrendszerben azonos. A környezetkímélő termékek és szolgáltatások megkülönböztető megfelelőség-tanúsító rendszereinek működtetését végző Hungaromet tapasztalatai szerint a tiltott és korlátozott vegyi anyagokra vonatkozó követelmény teljesítése sem okoz gondot a takarítócégeknek, mert a széles tisztítószer-választéknak köszönhetően a kritériumnak nem megfelelő tisztítószeres könnyen helyettesíthetők.

1. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld közbeszerzési feltételre, a műszaki leíráshoz:

³⁶ A Zöld korm. rendelet 5. § (1) a) pontja a szerinti követelménnyel részben átfedést mutat, mely szerint

a) a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó összes tisztítószer legalább 70%-a megfelel a kemény felületekre szánt tisztítószeres uniós ökocímkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1217/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 1. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 4. (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok) kritériumnak vagy a Környezetbarát Termék védjegy ugyanilyen tartalmú kritériumainak.

A takarításhoz használt tisztítószeres nem tartalmazhatnak reaktív és szerves klórvegyületeket, továbbá olyan vegyületeket, amelyek az alábbi táblázatban felsorolt veszélyességi osztályok és kategóriák valamelyikébe tartoznak:

Akut toxicitás	
1. és 2. kategória	3. kategória
H300 Lenyelve halálos	H301 Lenyelve mérgező
H310 Bőrrel érintkezve halálos	H311
H330 Belélegezve halálos	H331
H304 Lenyelve és a légutakba kerülve halálos lehet	EUH070 Szembe kerülve mérgező
Célszervi toxicitás	
1. kategória	2. kategória
H370 Károsítja a szerveket	H371 Károsíthatja a szerveket
H372 Ismétlődő vagy hosszabb expozíció esetén károsítja a szerveket	H373 Ismétlődő vagy hosszabb expozíció esetén károsíthatja a szerveket
Légzőszervi és bőrszenzibilizáció	
1A/1. kategória	1B. kategória
H317 Allergiás bőrreakciót válthat ki	H317 Allergiás bőrreakciót válthat ki
H334 Belélegezve allergiás és asztmás tüneteket és nehéz légzést okozhat	H334 Belélegezve allergiás és asztmás tüneteket és nehéz légzést okozhat
Rákkeltő, mutagén vagy reprodukciót károsító	
1A. és 1B. kategória	2. kategória
H340 Genetikai károsodást okozhat	H341 Feltehetően genetikai károsodást okoz
H350 Rákot okozhat	H351 Feltehetően rákot okoz
H350i Belélegezve rákot okozhat	
H360F Károsíthatja a termékenységet	H361f Feltehetően károsítja a termékenységet
H360D Károsíthatja a születendő gyermeket	H361d Feltehetően károsítja a születendő gyermeket

H360FD Károsíthatja a termékenységet és a születendő gyermeket.	H361fd Feltehetően károsítja a termékenységet vagy a születendő gyermeket.
H360Fd Károsíthatja a termékenységet vagy feltehetően károsítja a születendő gyermeket.	H362 A szoptatott gyermeket károsíthatja
H360Df Károsíthatja a születendő gyermeket vagy feltehetően károsítja a termékenységet.	
A vízi környezetre veszélyes	
1. és 2. kategória	3. és 4. kategória
H400 Nagyon mérgező a vízi élővilágra	H412 Ártalmas a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz
H410 Nagyon mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz	H413 Hosszan tartó ártalmas hatást gyakorolhat a vízi élővilágra
H411 Mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz	
Veszélyes az ózonrétegre	
H420 Veszélyes az ózonrétegre	

A tiltott tisztítószer-összetevők listája az uniós ökocímke feltételrendszer M1.b) Veszélyes anyagok követelményében vagy a Környezetbarát Termék minősítő rendszer KT-64 Környezetbarát takarítás feltételrendszer 4.1.3.3. pontjában szereplő, a nem ökocímkés termékek használatának kritériumai követelményénél felsorolt további anyagokkal bővíthető vagy szűkíthető.

(A szerződésben elő kell írni, hogy a szolgáltató évente készítsen kimutatást a megrendelő számára a szolgáltatáshoz használt tisztítószerekről, és csatolja a tisztítószer Biztonsági adatlapjait. Az ellenőrzés a fenti felsorolás és a Biztonsági adatlapok összehasonlítása alapján történik.)

2. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld közbeszerzési feltételhez, a műszaki leíráshoz

A takarításhoz felhasznált általános és szaniter tisztítószer X %-a ISO I. típusú ökocímkés termék legyen (ahol $20 \geq X \geq 50$, a százalékos arány értékben vagy térfogatban is előírható). ISO I. típusú ökocímkének tekintendők az EU ökocímke

honlapján (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel-home/community-and-helpdesk_en#national-ecolabels) felsorolt ökocímkék³⁷.

(A szerződésben elő kell írni, hogy a szolgáltató évente készítsen kimutatást a megrendelő számára a szolgáltatáshoz használt általános és szaniter tisztítószerokről, és azon tüntesse fel az ökocímkés termékek regisztrációs számát.)

b. A tisztítószeres adagolása

A tisztítószeres pontos adagolása nemcsak környezetvédelmi szempontból fontos, hanem csökkenti a takarítás költségeit is. Az uniós ökocímke az adagolással kapcsolatban azt írja elő, hogy a „takarítási szolgáltatásokat végző személyzetnek hozzáférést kell biztosítani az alkalmazott tisztítószeres megfelelő adagolóeszközeihez és hígítóberendezéseikhez (pl. automata adagolók, mérőpoharak/kupakok, kézi pumpák, szprék) [...] Ezenkívül hozzáférést kell biztosítani a helyes adagolást és hígítást tartalmazó, megfelelő utasításokhoz.” A magyar feltételrendszer szerint a pályázóknak műszaki eljárásban kell szabályozniuk a tisztítószeres adagolását, tárolását és felhasználását.

3. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld beszerzési követelményekre, a szerződésteljesítési feltételekhez

A takarítási szolgáltatásokat végző személyzetnek hozzáférést kell biztosítani az alkalmazott tisztítószeres megfelelő adagolóeszközeihez és hígítóberendezéseikhez (pl. automata adagolók, mérőpoharak/kupakok, kézi pumpák, szprék). Ezenkívül hozzáférést kell biztosítani a helyes adagolást és hígítást tartalmazó, megfelelő utasításokhoz.

Az ellenőrzés módja: a megbízó/ajánlatkérő helyszíni ellenőrzést végez.

³⁷ Az egyes ökocímkékről történő tájékozódást segítheti a következő oldal: <https://www.ecolabelindex.com/>. Tisztítószerekkel kapcsolatos ökocímkék összehasonlításával kapcsolatosan érdemes a Bizottság által közzétett tanulmányt áttekinteni: Implementation of Article 11 under the EU Ecolabel Regulation Deliverable 4. FINAL REPORT, December 2017, <https://circabc.europa.eu/ui/group/6e9b7f79-da96-4a53-956f-e8f62c9d7fed/library/5b0ab20a-441b-4fa6-92a5-f611070df730/details?download=true>

c. A mikroszálás textilből készült takarítóeszközök használata

Az uniós ökocímke és a magyar ökocímke szerint a rendszeresen használt textilanyagú takarító eszközök (felmosók, törülőkendők) legalább felének mikroszálás anyagból kell készülnie.³⁸

A mikroszálás takarítóeszközökkel csökkenthető a tisztítószerhasználat. Ennek a kritériumnak a teljesítése a mikroszálás termékek széles választékának köszönhetően nem okoz gondot a cégeknek, ezért akár a műszaki leírásba is betehető ez a követelmény.

4. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld beszerzési követelményekre, a műszaki leíráshoz

A Környezetbarát Termék KT-64 Környezetbarát takarítás feltételrendszer 4.1.5. A szolgáltatáshoz használt mikroszálás textíliák aránya követelményének mintájára előírható, hogy a szolgáltatáshoz használt textíliák (száraz és nedves törülőkendők, felmosáshoz használt textíliák) legalább 50%-a (beszerzési érték alapján) mikroszálás textíliákból készüljön.

A követelmény teljesülésének az ellenőrzése az említett követelmény Értékelés és ellenőrzés pontjának megfelelően történhet. A szolgáltatónak a szerződés előírja, hogy évente készítsen jelentést a Védjeggyel minősített szolgáltatás keretében az előző évben (első pályázat esetén a pályázatot megelőző legalább 6 hónapos időszakban) beszerzett textiltermékekről

- a felhasznált termékek nevének,
- funkciójának,
- a beszerzésükre fordított összegnek

a felsorolásával (lsd. 4. sz. melléklet). A jelentésben számítással igazolni kell, hogy a mikroszálás termékek aránya megfelel a kritériumnak. A textiltermékek beszerzésére fordított összegek igazolására számlamásolatokat, raktári nyilvántartásokat és/vagy könyvelési/raktári bizonylatokat is be kell nyújtani.

d. A környezeti irányítási rendszer alapjainak a megléte

A környezeti irányítás garanciát jelent a vállalat környezeti tudatosságára, arra, hogy a szolgáltatás minden elemében törekednek a környezetkímélő megoldásokra. *A Zöld korm. rendelet 3. § (1) bekezdése is kiemeli, hogy az ajánlatkérő zöld követelményként előírhatja a környezetvédelmi vezetési rendszereknek való megfelelést.*

³⁸ A Zöld korm. rendelet 5. § (1) a) pontja a szerinti követelménnyel részben átfedést mutat, mely szerint

a)... a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó, textilanyagból készült összes takarítóeszköz legalább 50%-a mikroszálás anyagból készül

Mindkét öko címké követelményrendszer a környezeti irányítás alapjainak a meglétét írja elő, nem EMAS regisztrációt vagy ISO 14001-es tanúsítványt követel. A pályázóknak így nem kell a tanúsítási, hitelesítési költségeket vállalniuk, ami a kisebb vállalkozások számára is elérhetővé teszi a címkék megszerzését.

A környezeti/környezetközpontú irányítási rendszer alapjainak meglétét az uniós öko címké

- a környezeti politika,
- a cselekvési terv,
- az éves belső értékelési eljárás meglétéhez köti, továbbá
- előírja, hogy környezeti politikát és a szervezet célokkal összevetett teljesítményét a nyilvánosság számára tanulmányozás céljából hozzáférhetővé kell tenni, illetve az ügyfelektől összegyűjtött észrevételeket és visszajelzéseket figyelembe kell venni.

A KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás követelményrendszerében a környezeti irányítási rendszer nem kötelező, hanem választható kritérium. Nem azért, mert a magyar követelményrendszer nem tartja fontosnak a környezeti/környezetközpontú irányítást, hanem mert feltételezi, hogy az öko címkére pályázó takarítási szolgáltatók célja, hogy folyamatosan megfeleljenek az öko címké kritériumoknak. A pályázat elkészítése (majd pedig az éves beszámoló elkészítése) során értékelik és ellenőrzik, hogy hol tartanak a célok elérésében. A működési eljárások kidolgozásával meghatározzák azokat a tennivalókat, amelyek elvégzésével az érintettek hozzájárulnak a célok eléréséhez.

A magyar öko címké előírások értelmében a pályázóknak a következő működési eljárásokat kell kidolgozniuk és alkalmazniuk:

- a takarítási folyamatokra (a feladat elvégzésére vonatkozó írásos utasítások),
- a tisztítószeres használatára,
- a tisztítószeres tárolására,
- a kézi és gépi eszközök használatára és karbantartására,
- az oktatási és képzési programokra,
- a szolgáltatás ellenőrzési folyamatokra.

A választható követelmények között szerepel a környezeti irányítási rendszer írásos formában történő összefoglalása, környezeti politikával és részletes cselekvési tervvel, az EMAS regisztráció vagy az ISO 14001 tanúsítvány megszerzése.

5. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld közbeszerzési követelményekre, az alkalmassági feltételek körében

Az ajánlattevő feleljen meg az uniós ökocímke beltéri takarításra vonatkozó feltételrendszere M5. kritériumának (M5 kritérium: A környezetközpontú irányítási rendszer alapjai.)

(A megfelelés ellenőrzése az M5 kritérium Értékelés és ellenőrzés pontjában leírtaknak megfelelően történik.)

6. Példa a Környezetbarát Szolgáltatás védjegyén alapuló értékelési szempontokhoz (a legjobb ár-érték arányt képviselő ajánlat kiválasztásához):

Az ajánlatok értékelésénél többletpontot kapnak a szerződés teljesítésében részt vevő nagyobb képzettségű és megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező munkaeőt foglalkoztató ajánlatok. A foglalkoztatottak szakmai tapasztalatának és képzettségének pontozási rendszerét a Környezetbarát Termék KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás 4.2.10. követelményének pontozásának mintájára lehet meghatározni, a képzettség és a szakmai tapasztalat igazolása az említett követelmény Értékelés és ellenőrzés pontjában leírtak alapján történhet.

e. A takarító személyzet képzése

Mindkét feltételrendszer előírja az alkalmazottak rendszeres képzését, a képzés fajtáit és tematikáját. Különbség legfeljebb a tematika egyes részleteiben van.

7. Példa a Környezetbarát Szolgáltatás védjegy követelményein alapuló zöld beszerzési követelményekre, szerződésteljesítési feltételek körében.

A Környezetbarát Termék KT-64 Környezetbarát takarítás követelményrendszer 4.1.9. Oktatás, képzés követelményének megfelelően a szerződésteljesítési feltételek között előírható, hogy a takarítást végző szolgáltatónak bevezető oktatást, épület specifikus oktatást, valamint évente továbbképzést kell nyújtania az alkalmazottak számára.

Az oktatás és képzés alkalmával foglalkozni kell:

- a munkavégzési utasításokkal és eljárásokkal,
- a környezetbarát takarítási szolgáltatás követelményrendszerének kritériumaival,
- a tisztítószerekkel kapcsolatos egészségügyi, környezetvédelmi és biztonsági kockázatokkal, a termékek biztonsági adatlapjaival,

- környezeti hatások minimalizálásával (épület és berendezések használhatóságának megőrzése, lég- és csatorna szennyezés minimalizálása, hulladékok kezelése, stb.),
- a szolgáltatói tevékenységet végzők illetve feletteseik illetve a Megbízó közötti kommunikáció módjával,
- a beszerzést végző alkalmazottakkal, hogy megfelelő képzést kapjanak a környezetbarát tisztítószerrek, a kézi- és gépi takarítóeszközök beszerzéséhez.

Minden oktatásról és képzésről jegyzőkönyvet kell vezetni, amely tartalmazza annak tartalmát, helyét, idejét és a résztvevőket. A részvételt a személyek aláírásukkal igazolják.

A szerződéses feltételek teljesítése az alkalmazottak oktatási és képzési tervének, valamint a képzési jegyzőkönyvek csatolásával igazolható.

f. Szelektív hulladékgyűjtés

A szelektív hulladékgyűjtést mindkét követelményrendszer előírja, de az uniós a pályázó telephelyén, a magyar – kötelezően – a megbízónál, választható feltételként pedig a pályázó telephelyén is. A követelmények megfogalmazása nem túl részletes, mert a szelektív hulladékgyűjtés szabályai és feltételei sokfélék lehetnek, a pályázók elsősorban a helyi szabályok betartásával tudják a szelektív hulladékgyűjtést előmozdítani.

A Hungaromet Nonprofit Zrt. eddigi tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy az ökocímke pályázók aktívan keresik a lehetőséget a hulladék csökkentésének, újrahasznosításának és újrafeldolgozásának is.

A magyar követelményrendszer további kötelező követelményeket is tartalmaz, amelyek előírják, hogy:

- a pályázónak a tevékenysége ellátásához minimum 1 fő legalább 1 év tisztítástechnológiai gyakorlattal rendelkező munkatársat kell alkalmaznia. (Pályázati feltétel, zöld beszerzésnél alkalmassági feltételként használható.),
- a pályázónak épületspecifikus takarítási tervet kell készítenie,
- a szolgáltatáshoz használt papíráruk (WC-papír, papír zsebkendő, szalvéta, kéztörölő) beszerzésére fordított összegben belül a Környezetbarát Termék védjeggyel, az Európai ökocímkével vagy más, ISO I. típusú ökocímkével rendelkező termékek vásárlására fordított összeg aránya legalább 80 % legyen,
- a szolgáltatáshoz kapcsolódó járművek motorjainak legalább Euro 5 vagy annál jobb minősítéssel kell rendelkezniük,

- a Szolgáltatónak biztosítani kell takarítást végző alkalmazottak számára a megfelelő személyes munkavédelmi eszközöket.

V.2.2 Választható követelmények

A választható öko címké követelmények egy része az öko címké megszerzésére irányuló eljárásban pontszerzési lehetőséget ad a pályázóknak a kötelező követelményekben megadott határértéken felüli teljesítményért. A többi választható követelmény a szolgáltatás valamelyik környezetvédelmi szempontból kevésbé fontos elemének, vagy nem minden szolgáltatónál megtalálható elemének a környezetbarát jellemzőit díjazza.

Ezek a követelmények is felhasználhatók a közbeszerzési eljárásokban, amennyiben az ajánlatkérő igényei, adottságai miatt fontosnak minősülnek.

A választható követelmények a következők³⁹:

Követelmény	Uniós öko címkében	Magyar öko címkében	Megjegyzés
Koncentrált tisztítószer használata	X	X	Az uniós követelményrendszer a legalább 1:100, a magyar az 1:80 hígítási arányban használt tisztítószereket tekinti koncentrálnak
A porszívók energiahatékonysága	X	X	Különösen nagy padlószőnyeg felületekkel rendelkező irodák esetében lehet fontos
További öko címkés termékek használata	X	X	Öko címkés szappanok, takarítóeszközök, textil kéztörölők (ittthon kevésbé elérhetők), továbbá közelségérzékelővel felszerelt elektromos képszárítók
Öko címkés alvállalkozók bevonása	X	X	Egyelőre ehhez kevés az öko címkés takarító cég
Közlekedési terv	X	X	Az eddigi pályázóknak van
Az alkalmazottak képzettsége és szakmai tapasztalata		X	

³⁹ A választható követelmények részletesebben megismerhetők a 11. és 12. sz. lábjegyzetben felsorolt dokumentumokból.

VI. Jó gyakorlatok bemutatása

VII.1. Jó gyakorlati példák az Európai Unióban

Az Európai Unió számos jó gyakorlati példát tett közzé mind a környezetbarát takarítási szolgáltatások, mind a környezetbarát takarítószeres közbeszerzése kapcsán.⁴⁰

A környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányuló közbeszerzési eljárások az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelményekkel összhangban kerültek kiírásra. Így került sor környezetbarát takarítási szolgáltatások beszerzésére például Máltán, Portugáliában, Olaszországban, Dániában, Franciaországban, Izlandon.

2007-ben Reykjavík városa indított környezetbarát takarítások közbeszerzésére irányuló eljárást. Az eljárás előkészítése során takarítási szakértő bevonásával arra a következtetésre jutottak, hogy a takarítás gyakorisága csökkenthető, ugyanakkor a hivatali órák alatt végzett takarítás jobb minőséget eredményez. A műszaki leírásban az ajánlatkérő nem allergén, biológiailag jól lebomló és az illékony szerves vegyületek nagy koncentrációjától mentes takarítószereseket írt elő, azzal, hogy a vállalkozó köteles a várost tájékoztatni a takarítási szolgáltatáshoz szükséges valamennyi termék felhasználásáról, annak biztosítása érdekében, hogy azok megfeleljenek a követelményeknek.

Málta 2012 óta kötelezően ír elő környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó követelményeket, melyek az uniós követelményeken alapulnak. Ezzel összhangban egy 2019-ben indított közbeszerzési eljárásban a műszaki leírásban a következő környezetvédelmi követelményeket írták elő a takarítási szolgáltatásokra:

- uniós öko címkével (vagy azzal egyenértékű) termékek felhasználása, abban az esetben, ha a termék nem rendelkezik az öko címkével, a további információk szolgáltatását kérve:
 - Minden felkínált termék esetében a végtermék 0,01 tömeg%-át meghaladó mennyiségben található anyagok listája, valamint a Chemical Abstracts Service (CAS) – 3. szám (ahol elérhető) és bármely kockázati besorolás
 - Az összes biocid neve és funkciója. Minden R50/53 vagy R51/53 besorolású biocid esetében kötelező volt a Log Pow vagy a BCF (biokoncentrációs faktor) információ;
 - Az elemi foszfor teljes mennyisége;

⁴⁰ A hivatkozott jó példák letölthetőek innen: https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/3b289ec3-da03-4ea6-8950-8fe259872b49?p=1&n=10&sort=name_ASC

- A foszfátok teljes mennyisége mosásonként.
- Minden terméket egyértelmű adagolási utasítással kell szállítani; hajtógázt tartalmazó spray-k nem használhatók, és az elsődleges csomagolási részeknek könnyen szétválaszthatónak kell lenniük egyanyagú részekre.
- A pályázónak meg kellett felelnie a 648/2004/EK mosó- és tisztítószerokról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott követelményeknek a következők benyújtásával:
 - a felhasználandó tisztítószer listája, és
 - az említett termékek megfelelése a nemzeti zöld közbeszerzési kritériumok (Málta) által meghatározott és a feladatmeghatározásban szereplő kritériumokkal, azaz:
 - Minden termék esetében: a termék nem tartalmazhat olyan összetevőt (anyagot vagy készítményt) a végtermék 0,01 tömeg%-át meghaladó mennyiségben, amely a 67/548/EGK irányelv és módosításai vagy az 1999/45/EK irányelv és módosításai értelmében bármely kockázattal vagy azok kombinációjával van besorolva;
 - az R31 típusú biocidok (savakkal érintkezve mérgező gázok képződnek) tilosak az univerzális tisztítószerekben;
 - A következő biocidok használata minden termék esetében tilos: R40, 45 és 49 (rákkeltő), R42, 43 (szenzibilizáló) a végtermék 0,1 tömeg%-át meghaladó mértékben, R46, 60, 61, 62, 63 (reprodukción károsító), R50/53, 51/53 (vízi élőlényekre mérgező), R59 (veszélyes az ózonrétegre) és R68 (visszafordíthatatlan hatások lehetséges veszélye);

A LIPOR, a **Portó** Körzetéért felelős központi beszerző szerv 2018-ban indított közbeszerzési eljárást keretszerződés megkötésére 6 részben higiéniai termékek és takarítási szolgáltatások beszerzésére. Az eljárásban a következő környezetvédelmi szempontok szerepeltek:

A 4. rész „Ökológiai higiéniai és takarítási szolgáltatások nyújtása” követelményei a következőket tartalmazták:

- A felülettisztításra használt termékek 50%-ának hígítási aránya legfeljebb 1:80 lehet a műszaki dokumentációban.
- Az üvegtisztításra használt termékek nem tartalmazhatnak foszfort vagy az 1907/2016/EK rendelet 59. cikkében meghatározott káros anyagokat.
- A felhasznált termékek egyikét sem tesztelték állatokon.
- A törölkendőknek és felmosóknak mikroszálakból kell állniuk, és moshatónak és újrafelhasználhatónak kell lenniük.
- A szerződésben felhasznált termékeket újrahasznosítható vagy újrafelhasználható csomagolásban kell szállítani.
- A terméktároló helyeken el kell helyezni a termékadagolásra vonatkozó utasításokat tartalmazó táblázatot, vagy ha ott nem áll rendelkezésre az

utasítás, akkor a munkavállaló rendelkezésére kell bocsátani egy azonos adatlapot tartalmazó lapot.

- A szerződések időtartama alatt elősegítik a hulladék mennyiségének csökkentését, és ahol ez nem lehetséges, előmozdítják az újrafeldolgozást.
- A hulladékgyűjtő vagy a hulladékot átvevő szervezet nyilatkozatával igazolja, hogy a takarítási szolgáltatásokkal kapcsolatos berendezéseket élettartamuk végén a megfelelő rendeltetési helyre továbbították.

Az 5. tétel „Ökológiai és tisztító fogyóeszközök szállítása” követelményei a következőket tartalmazták:

- A WC-papírnak legalább 80%-ban újrahasznosítottnak kell lennie, vagy fenntartható módon kezelt erdőből kell származnia.
- Minden elektromos kézszáritónak, amelyet a szerződés részeként kell szállítani, közelségérzékelőkkel kell rendelkeznie, vagy rendelkeznie kell ISO I. típusú címkével.
- Az összes szappan legalább 50%-ának meg kell felelnie a leöblíthető kozmetikai termékekre vonatkozó EU ökocímke követelményeinek.
- A szerződő fél által a szerződés részeként szállított összes papírterméknek meg kell felelnie a tissue-papírra vonatkozó EU ökocímke követelményeinek.
- A bemutatott kézszáritóknak környezetbarátnak kell lenniük, és az NSF vagy azzal egyenértékű testületek tanúsítványával kell rendelkezniük.
- A berendezés teljesítménye legfeljebb 1200 W lehet.
- A kezek száradási ideje nem haladhatja meg a 15 másodpercet.

A 6. rész „Higiéniai és takarítási szolgáltatás nyújtása ökológiai fogyóeszközökkel” ugyanazokat a követelményeket foglalta magában, mint a 4. és 5. rész.

2012-ben a Dán Közigazgatás Korszerűsítési Ügynökség új közös keretszerződést kötött a dán kormányhivatalok és ügynökségek takarítási szolgáltatásaira. A 4 évre szóló keretszerződést minden minisztérium és hivatal köteles használni. A közbeszerzési eljárás műszaki leírásában a következő környezetvédelmi követelményeket írták elő:

- A szolgáltató által használt tisztítószernek meg kell felelniük az EU ökocímke és a skandináv Hattyú ökocímke számos kritériumának.
- A csomagolásnak, tisztítóödröknek, seprűknek, felmosókereteknek és műanyag zacskóknak mentesnek kell lenniük PVC-től és egyéb klórozott anyagoktól.
- Az ajánlatkérő megkövetelheti, hogy a tisztítószer, mosogatószer és padlóápoló szerek ne tartalmazzanak színezéket és/ vagy parfümöt.
- A szolgáltató köteles gondoskodni arról, hogy a takarítási szolgáltatásokat úgy végezzék, hogy a víz- és áramfogyasztás minimális legyen.
- Az egészségre veszélyes vegyszerek használatát a minimumra kell szorítani.
- A szolgáltatónak gondoskodnia a személyzete képzéséről a tisztítószer és berendezések használata, a hulladékok kezelése és a víz- és áramfogyasztás minimalizálása terén.

- A szolgáltató kérésre köteles bemutatni a felhasználásra kerülő tisztítószerekről szóló adatlapot.

VII.2. Jó gyakorlatok Magyarországon

VII.2.1. Külső- és belső környezetgondozási szolgáltatások nyújtása a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság mindenkori üzemeltetési és ellátási körébe tartozó ingatlanokban

A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (a továbbiakban: KEF) 2025. augusztus 7-én⁴¹ indított közbeszerzési eljárást külső- és belső környezetgondozási szolgáltatások nyújtása tárgyban. A KEF eljárásában a Zöld korm. rendelet és az uniós beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelmények figyelembevételével határozott meg zöld szempontokat.

- Szerződéskötési feltételek

A Zöld. korm. rendelet 5. § b) pontja alapján Ajánlatkérő előírta, hogy Szolgáltatónak rendelkeznie kell a beltéri takarítási szolgáltatás teljesítése során a takarítási területre vonatkozóan I. típusú ökocímkevel, melynek megszerzésére a teljesítés megkezdését követően maximum hat hónap áll rendelkezésére.

A Zöld korm. rendelet 6. § (1) a)-b) pontjaira tekintettel Ajánlatkérő előírta, hogy Szolgáltatónak meg kell felelnie az alábbi környezetvédelmi követelményeknek:

- a) a Szolgáltató által a szerződés keretében a KEF részére biztosított szappanok beszerzett mennyiségének, és
- b) az egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok legalább 70%-ának I. típusú ökocímkevel kell rendelkezniük.

A szerződés megkötésekor, továbbá a szerződés időtartama alatt legalább évente kétszer a Szolgáltató köteles dokumentálni és jelenteni a KEF-nek a biztosított fogyasztási cikkek típusát és mennyiségét.

A Zöld korm. rendelet előírásain túlmenően a KEF zöld szerződéskötési feltételként előírta a következőket:

A szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó következő tisztítószerek: általános tisztítószer, felmosáshoz használatos tisztítószer, ablaktisztító, vízkőoldó, mosószer 50%-ának minimális hígítási aránya 1:80. A Szolgáltató köteles benyújtani a szerződés teljesítéséhez használandó általános felmosáshoz használatos tisztítószer, ablaktisztító, vízkőoldó, mosószer jegyzékét szerződéskötéskor, külön feltüntetve ezek között a hígítatlan tisztítószer-koncentrátumokat oly módon, hogy az előírt százaléknak való megfelelés egyértelműen megállapítható legyen. Minden egyes

⁴¹ <https://www.kozbeszerzes.hu/adatbazis/megtekint/hirdetmeny/ehr-105002025/>

hígítatlan tisztítószer-koncentrátum esetében be kell nyújtania a hígítási arányra vonatkozó dokumentumokat (biztonsági adatlapok, használati utasítás és egyéb releváns eszközök). Ha egy terméket többféle hígítási arányban is lehet használni, úgy a leggyakrabban használt hígítási arányt kell megadni.

A Szolgáltató köteles a szerződés teljesítéséhez, legkésőbb a szerződéskötés időpontjáig a szerződés keretében végzett tevékenységekre vonatkozó érvényes ISO 14001 szabvány szerinti környezetközpontú irányítási rendszert vagy azzal egyenértékű rendszert működtetni.

A Szolgáltató által a szerződéses feladatok ellátásához használandó porszívók megfelelnek a 2017/1369/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletben meghatározott C vagy annál magasabb energiahatékonysági osztálynak. A Szolgáltató a szerződés teljesítéséhez használandó porszívók jegyzékét, továbbá a követelményeknek való megfelelésüket igazoló dokumentumokat köteles benyújtani a KEF-nek a szerződés megkötésekor, továbbá a szerződés hatálya alatt a szolgáltatás nyújtásához alkalmazni kívánt, újonnan beszerzett porszívók megfelelését tartalmazó igazoló dokumentumokat Szolgáltató köteles megküldeni a KEF-nek.

Szolgáltató köteles a takarító személyzet rendelkezésére bocsátani a tisztítószeres megfelelő adagolóeszközöket és hígítóberendezéseit (pl. automata adagolók, mérőpoharak/kupakok, kézi pumpák, spray-k), továbbá a helyes adagolást és hígítást tartalmazó, megfelelő utasításokat, akár a takarítás helyszínén vagy – adott esetben – a saját telephelyén.

A Szolgáltató a szerződés időtartama alatt a belső személyzet képzésére vonatkozó programmal rendelkezik, vagy biztosítja a személyzet számára olyan külső képzési programban való részvétel lehetőségét, amely lefedi az alábbiakban felsorolt témaköröket az alkalmazottak által a szerződés keretében ellátott feladatok szempontjából:

- tisztítószeres:

- A személyzetnek a takarítási feladatok esetében alkalmazandó helyes termékadagolásra vonatkozó képzésben kell részesülnie.

- A személyzetnek a hígítatlan tisztítószeres (koncentrátumok) helyes hígítási arányára és megfelelő adagolóberendezés használatára vonatkozó képzésben kell részesülnie.

- A képzésnek tartalmaznia kell a felhasznált tisztítószeres körének minimálisra csökkentését, annak érdekében, hogy minimalizálják a tisztítószeres túlzott vagy helytelen használatával járó kockázatokat, de a szolgáltatás minőségét ne rontsák.

- energiatakarékosság:

- A személyzetnek arra vonatkozó képzésben kell részesülnie, hogy ne meleg vizet használjanak a termékek hígítására, kivéve, ha a termék gyártója erről másként rendelkezik.
- A személyzetnek a háztartási mosógépek megfelelő programjának és hőmérsékletének beállítására vonatkozó képzésben kell részesülnie.
- A személyzetnek arra vonatkozó képzésben kell részesülnie, hogy feladatuk végeztével a világítást kapcsolják ki.
- víztakarékosság:
 - A személyzetnek a mikroszálalás termékek használatára vonatkozó képzésben kell részesülnie, hogy minimalizálják a víz és tisztítószer használatát.
- hulladék:
 - A személyzetnek a tartós és újrafelhasználható takarítóeszközök használatára és az egyszer használható takarítóeszközök (pl. kesztyűk) használatának minimálisra csökkentésére vonatkozó képzésben kell részesülnie, amennyiben ez nem befolyásolja a személyzet biztonságára és a higiéniaira vonatkozó követelményeket.
 - A személyzetnek a szennyvíz helyes eltávolítására vonatkozó képzésben kell részesülnie.
 - A személyzetnek a takarítási szolgáltatások során keletkezett bármely hulladék szelektív gyűjtésére vonatkozó speciális képzésben kell részesülnie. A képzésnek ki kell terjednie a szilárd hulladék kezelésére a Szolgáltató telephelyén és a takarítási helyszíneken is.
- egészségvédelem és biztonság:
 - A személyzetet tájékoztatni kell a takarítási feladatokhoz kapcsolódó egészségvédelmi, biztonsági és környezetvédelmi kérdésekről, és ösztönözni kell őket a bevált gyakorlatok elsajátítására. A tájékoztatásnak a következőkre kell kiterjednie: biztonsági alapok és vegyi anyagok kezelése; ergonómia, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság tárgyában alkalmazandó nemzeti jogszabályok; újrafelhasználható kesztyűk eltávolítása, tisztítása és tárolása; valamint közúti biztonság és környezettudatos vezetés (amennyiben a Szolgáltató saját személyzete felel a járművezetésért a takarítási szolgáltatás nyújtása keretében).
 - A Szolgáltató köteles biztosítani, hogy a szerződés keretében takarítási feladatokat ellátó személyzet valamennyi új tagja (állandó és ideiglenes alkalmazottak) a munkaviszony kezdetétől számított 6 héten belül megfelelő képzésben részesüljön. A szerződés keretében takarítási feladatokat ellátó személyzet valamennyi tagjának legalább évente egyszer emlékeztető képzést kell biztosítani az e követelményben vázolt összes szempontról. Az emlékeztető képzésnek nem a kezdeti képzés ismétlésének kell lennie, de le kell fednie az összes felsorolt környezetvédelmi kérdést, és biztosítani kell, hogy a kapcsolódó személyzet teljes mértékben tisztában legyen felelősségi köreivel.

- A Szolgáltató köteles benyújtani a képzésekről készült jegyzőkönyvet, amely tartalmazza a képzés tartalmát, helyét, idejét és a résztvevőket, valamint a résztvevők aláírásával ellátott jelenléti ívet a KEF-nek. Az állandó alkalmazottak és az 1 évnél hosszabb időtartamra szóló szerződéssel rendelkező ideiglenes alkalmazottak esetében: 16 óra kezdeti képzés, 8 óra emlékeztető képzés az évenkénti emlékeztető képzések keretében. Az 1 évnél nem hosszabb időtartamra szóló szerződéssel rendelkező ideiglenes alkalmazottak esetében: 16 óra kezdeti képzés.

A Szolgáltató a szerződés időtartama alatt köteles legalább évente kétszer dokumentálni és jelenteni a KEF-nek:

- A takarítási szolgáltatások nyújtásához használt tisztítószer típusát, hígítási arányát és beszerzési mennyiségét.
- A takarítási szolgáltatások nyújtásához használt textil takarítóeszközök típusát és mennyiségét, feltüntetve, hogy mely termékek mikroszálalak, oly módon, hogy abból egyértelműen megállapítható legyen a Szolgáltató ajánlatában vállalt százalékos arány.

- Értékelési szempont

A KEF zöld értékelési szempontként figyelembe vette a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó, textilanyagból készült összes takarítóeszköz közül a mikroszálalak anyagból készült takarítóeszközök százalékos arányát (minimum 50%, maximum 75%)

Az alábbi hazai példák nem közbeszerzési eljárásokban valósultak meg, ugyanakkor az alkalmazott zöld szempontok megfelelően alkalmazhatóak környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányuló közbeszerzési eljárásokban is.

VII.2.2 Környezetbarát irodatarakítás Budapesten

A takarítási szolgáltató 2015 nyarán nyújtotta be pályázatát a „Környezetbarát Szolgáltatás” minősítésre és a védjegyhasználati jog elnyerésére.

A pályázat értékelésére a KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás feltételrendszerben foglaltak alapján került sor. A benyújtott dokumentumok alapján készült szakértői vélemény megállapította, hogy a környezetbarát irodatarakítás megfelel a vonatkozó minőségtanúsító feltételrendszernek, és viselheti a magyar „Környezetbarát Szolgáltatás” védjegyet.

A szolgáltató a védjegy elnyerése érdekében az alábbiakon változtatott:

- a tisztítószerket európai ökocímkével rendelkező, nagy kiszerelésű termékekre cserélte, a csomagoló anyagokat elszállítja és újratölti, vagy gondoskodik azok újrahasznosításáról,
- fertőtlenítőszer csak a szakmailag indokolt területeken és gyakorisággal alkalmaz (mosdó, zuhanyzó, orvosi szoba),
- öko minősítésű kendőket és mopokat használ,
- a hagyományos, nagy vízigényű technológiai megoldásokat minimális víz igénylőkre változtatta (pl. samponos szőnyegtisztítás helyett bonettezés, hengerkefés tisztítás),
- lemosás helyett nyirkos törlést végeznek, vödör helyett szóróflakonból juttatják el a tisztítószeres oldatot a felületekre,
- a tisztítószer, eszköz és higiéniai papíráruk készletezését és rendelését optimalizálták és havonta/kéthavonta juttatják ki a területre,
- néhány higiéniai papírárut lecseréltek öko minősítésű termékekre a megrendelő együttműködésével.

A teljesítésről nyilvántartást vezetnek mind a papíráruk, mind pedig a tisztítószeres vonatkozásában, melyekről évente szükséges beszámolót készíteni. Folyamatosan figyelemmel kísérik a piacon elérhető, kisebb környezeti terhelést jelentő technológiai megoldásokat és lehetőség szerint be is vezetnek azokat (pl. stabilizált ózonvizes takarítás, robotizálás, ozmózis vizes tisztítás, nano bevonat képzés a gyakran érintett felületeken stb.).

VII.2.3 Környezetbarát irodatarakítás Budapesten a KT-64 követelmények alapulvételével

A megrendelő 2021 nyarán szerződött irodaterületeinek takarítására a vállalkozóval.

A teljesítés során a KT-64 követelményeket vették alapul, így mind technológiában, eszközökben, mind tisztító- és kezelőszeresekben, illetve higiéniai papíráruban a környezetterhelést csökkentő, környezetbarát módszereket, termékeket alkalmaztak. Így a megrendelő felmosás helyett nyirkos törlést vár el a napi takarításban, ami alacsonyabb vízfelhasználást jelent. Hulladékgyűjtő szigeteket alakítottak ki, ahelyett, hogy minden íróasztalnál lenne kuka, amelyben naponta szükséges szemeteszsákot cserélni. Így jelentősen lecsökkent a műanyag szemeteszsákok felhasználása.

A szerződés teljesítése során a vállalkozó munkatársai szigorúan betartották a KT-64 követelményekben megfogalmazott elveket, mert hosszú távú célkitűzésük a KT-64 tanúsítvány megszerzése volt (legalább 6 hónapja élő szerződéssel lehet pályázni a környezetbarát takarítási szolgáltatás tanúsítványra).

A KT-64 követelményrendszerre a személyzet szakmai oktatása, a termékbeszerzés és a szolgáltatás dokumentálása során is nagy figyelmet fordítottak. Különösen nagy

hangsúlyt fektettek a motivált, elkötelezett és gyakorlott szakmai vezetésre és ellenőrzésre is.

Az erőfeszítések eredményeképp a vállalkozó 2023 júniusában megszerezte a környezetbarát takarítási szolgáltatás tanúsítványt.

A teljesítés során szerzett tapasztalatok alapján a környezetbarát takarítási szolgáltatások hosszú távú megvalósításához a következők elengedhetetlenül szükségesek:

- rendszeresen ellenőrizni kell a személyzet munkáját, a beszerzést, a könyvelést,
- a változó körülményekhez rugalmasan kell alkalmazkodni, de mindig szem előtt tartani a környezetvédelmi célkitűzéseket,
- folyamatosan egyeztetni szükséges a megrendelővel,
- mérni kell a megrendelői elégedettséget, és időben beavatkozni, változtatni, javítani,
- követni szükséges a takarítási piac fejlesztéseit, újdonságait,
- fejleszteni kell a személyzetet.

I. számú melléklet

A közbeszerzésekben alkalmazandó környezetvédelmi követelményekről szóló 235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet beltéri takarítási szolgáltatásokkal kapcsolatos rendelkezéseivel összefüggésben felmerülő leggyakoribb kérdések és válaszok

A **235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet** a közbeszerzésekben alkalmazandó környezetvédelmi követelményekről (továbbiakban: Zöld korm. rendelet) hatálya alá tartozó beszerzési tárgyak – így beltéri takarítási szolgáltatások, beltéri takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó fogyasztási cikkek – esetén az ajánlatkérő köteles a rendeletben foglalt szabályok szerint eljárni és környezetvédelmi követelményt alkalmazni. Az ajánlatkérők beltéri takarítási szolgáltatások esetében irányadó zöld közbeszerzési kötelezettségeivel kapcsolatos leggyakoribb kérdésekre a Közbeszerzési Hatóság által összegyűjtött válaszokat az alábbiakban teszi közzé.

I. A Zöld korm. rendelet alkalmazásával, tárgyi hatályával kapcsolatos kérdések

1. A felsorolás szerint mit kell pontosan beltéri takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó fogyasztási cikkeknek érteni, mely termékek tartoznak ebbe a pontba (amelyek nem tisztítószer, szappanok, egészségügyi és háztartási/higiéniái papírtermékek)?

A Zöld korm. rendelet tárgyi hatálya külön pontként kezeli a beltéri takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó fogyasztási cikkeket, és emellett a takarításhoz kapcsolódóan az alábbi beszerzési tárgyak is szerepelnek:

- a) beltéri takarítási szolgáltatások;
- b) tisztítószer;
- c) szappanok;
- d) egészségügyi és háztartási papírtermékek;
- e) háztartáshigiéniái papírok.

A Zöld korm. rendelet 6. § (1) és (2) bekezdése alapján e fogyasztási cikkek alatt a szappanok, az egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve a háztartáshigiéniái papírok értendők.

6. § (1) Ha az ajánlatkérő az 5. § szerinti szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniái papírok biztosítását is előírja, abban az esetben köteles **e fogyasztási cikkek tekintetében** a következő környezetvédelmi követelményeket előírni a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként:

- a) az ajánlattevő által a szerződés keretében az ajánlatkérő részére biztosítandó szappanok beszerzett mennyiségének, és
- b) az egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok legalább 70%-a I. típusú ököcímkével rendelkezik.

(2) Az e § szerinti beszerzések esetében **az ajánlatkérő nem köteles a szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok beszerzése tekintetében a 8. és 9. §-ban foglalt szabályok alkalmazására.**

2. Amennyiben az ajánlatkérő a Zöld korm. rendelet 5. §-a szerinti szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok biztosítását is előírja, úgy magára a takarítási szolgáltatásra az 5. § rendelkezését, és a fogyasztási cikkekre a 6. § rendelkezését is egyaránt alkalmazni kell, vagyis az 5. § és a 6. § előírásai egymáshoz képest nem vagylagos előírások?

Ha az ajánlatkérő az 5. § szerinti szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok biztosítását is előírja, úgy magára a takarítási szolgáltatásra az 5. § rendelkezéseit, és a fogyasztási cikkekre a 6. § rendelkezéseit is egyaránt alkalmazni kell.

3. Ha a megkötött szerződés nemcsak beltéri takarítási szolgáltatásra irányul, hanem pl. kültéri takarításra vagy síkosságmentesítésre is, akkor „a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó összes tisztítószer” feltételt hogyan kell értelmezni?

A Zöld korm. rendelet alapvetően a beltéri takarításokhoz kapcsolódó tisztítószerekre tartalmaz kötelező jellegű előírást (a beltéri takarítási szolgáltatás fogalmát a Zöld korm. rendelet 2. § 2. pontja tartalmazza.). Amennyiben azonban ugyanezen szerek használatára kerül sor a kültéri takarítási szolgáltatások esetében is, nincs akadálya annak, sőt, a zöld célkitűzések szempontjából kifejezetten támogatandó, hogy az ajánlatkérő e szerekre is legalább ugyanolyan követelményeket alkalmazzon.

4. Amennyiben a közbeszerzés nem kizárólag a Zöld korm. rendelet hatálya alá tartozó tárgykör szerinti beszerzésre irányul, van-e olyan arány vagy érték az 1. § (4) bekezdéséhez kapcsolódóan, ami felett kötelező az előírásokat alkalmazni? Egy felújításhoz (építési beruházáshoz) kapcsolódó eseti lezáró takarítás megteremti-e a Zöld korm. rendelet alkalmazásának kötelezettségét?

A Zöld korm. rendelet nem köti értékhez vagy arányhoz a vegyes beszerzések esetén az alkalmazás kötelezettségét. A Zöld korm. rendelet 1. § (4) bekezdése szerint az ajánlatkérő a beszerzés fő tárgyától függetlenül abban az esetben is köteles az (1) bekezdés szerinti beszerzési tárgyak tekintetében az e rendeletben foglalt szabályok alkalmazására, ha a közbeszerzési eljárás nem kizárólag e beszerzési tárgyak

beszerzésére irányul. Azaz, ha a közbeszerzési eljárásban olyan terméket vagy szolgáltatást szerez be az ajánlatkérő, amely a Zöld korm. rendelet tárgyi hatálya alá tartozik, akkor az magával vonja a Zöld korm. rendelet szerinti valamely szempont alkalmazásának kötelezettségét.

5. A beltéri takarítási szolgáltatáshoz kapcsolódóan a takarításhoz használt tisztítószer, valamint a takarítás mint szolgáltatás egybeszámítási kérdései hogyan alakulnak a Zöld korm. rendelet értelmében?

A Zöld korm. rendelet 5. §-a alapján:

Az ajánlatkérő köteles a beltéri takarítási szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban a következő környezetvédelmi követelmények valamelyikét előírni a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként:

a) a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó összes tisztítószer legalább 70%-a megfelel a kemény felületekre szánt tisztítószer uniós öko címkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1217/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 1. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 4. (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok) kritériumnak vagy a Környezetbarát Termék védjegy ugyanilyen tartalmú kritériumainak és a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó, textilanyagból készült összes takarítóeszköz legalább 50%-a mikroszálas anyagból készül,

A Rendelet 7. §-a alapján

(1) Az ajánlatkérő köteles a tisztítószer, kézi mosogatószer vagy gépi mosogatószer beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárásban a következő környezetvédelmi követelményeket előírni a műszaki leírásban:

a) a tisztítószer legalább 70%-a megfelel a kemény felületekre szánt tisztítószer uniós öko címkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1217/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 1. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 4. kritériumnak (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok) vagy a Környezetbarát Termék védjegy ugyanilyen tartalmú kritériumainak;

b) a kézi mosogatószer legalább 70%-a megfelel a kézi mosogatószerek uniós öko címkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1214/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 1. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 4. kritériumnak (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok);

c) a gépi mosogatószer legalább 70%-a megfelel a gépi mosogatószerek uniós öko címkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1216/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 2. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 5. kritériumnak (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok).

(2) Az ajánlatkérő az (1) bekezdés szerinti környezetvédelmi követelmények előírása helyett dönthet akként, hogy mindegyik (1) bekezdés szerinti terméktípus esetében az ajánlattevő által a szerződés keretében az ajánlatkérő részére biztosítandó tisztítószer, kézi mosogatószer vagy gépi mosogatószer legalább 50%-ának I. típusú ökocímkével kell rendelkeznie.

Fentiek alapján akár a takarítási szolgáltatás, akár a tisztítószer a fő tárgya a beszerzésnek, az ajánlatkérő eleget tesz zöld közbeszerzési kötelezettségének akkor, ha a fenti kritériumot alkalmazza eljárásában, vagy akár ennél szigorúbban, az ökocímkével való rendelkezést követeli meg.

A tisztítószerek és takarítási szolgáltatások becsült értékének meghatározása és azzal összefüggésben a részekre bontás tilalmának megítélése kapcsán az ajánlatkérők megfelelően alkalmazhatják a Tanács kapcsolódó útmutatójában foglaltakat⁴². Eszerint a különböző típusú beszerzési tárgyak értéke jellemzően külön kezelendő a részekre bontás tilalma szempontjából, ugyanakkor a műszaki-gazdasági funkció egysége bizonyos esetekben fennállhat. E körben az Európai Unió közbeszerzési irányelvei és a hozzájuk kapcsolódó bírósági gyakorlat azt követelik meg, hogy az ajánlatkérő értékét tekintve ne bontson részekre olyan közbeszerzéseket, amelyek egy egységes beszerzésnek minősülnek, azaz egy műszaki-gazdasági funkcionális egységet valósítanak meg.

Az egység megállapítását – a műszaki-gazdasági funkcionális egység megvalósulását – esetileg kell vizsgálni, ezzel összefüggésben az ajánlatkérőnek minden esetben javasolt a beszerzési igényét megvizsgálnia és pontosan definiálnia, hogy egy egységes szolgáltatás beszerzési igénye van-e, mely magában foglalja a tisztítószereket is, vagy külön kívánja a takarítási szolgáltatást és külön a tisztítószereket beszerezni. E körben az ajánlatkérőnek az adott közbeszerzési, szerződéses konstrukcióból kell kiindulnia, vagyis, ha az ajánlatkérő egy szerződésben szerzi be a takarítási szolgáltatást és a hozzá kapcsolódó tisztítószereket, akkor nem vegyes beszerzésről beszélünk, hanem egy egységes szolgáltatás megrendeléséről, amelynek immanens része a takarítószert is. Ha a beszerzések nem egy szerződésben történnek, de azokat összeköti a közös felhasználási céljuk – pl. azonos épület takarításához szükséges mind a takarítószert, mind a takarítási szolgáltatás beszerzés – és a kiegészítő szempontok vizsgálata is az egység irányába mutat [pl. szoros időbeli összefüggés, egységes tervezés, stb.], azok értéke nem bontható részekre.

Amennyiben az ajánlatkérő azt állapítja meg, hogy nem egységes a két beszerzés, tehát pl. a tisztítószert nem az adott takarítási szolgáltatás teljesítése során fogják

⁴² A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a becsült érték számítása, a részekre bontás tilalma és a beszerzési igények mesterséges egyesítése tárgyában, 2021. 09. 30., <https://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzesek-az/magyar-jogi-hatter/a-kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesi-hatosag-kereteben-mukodo-tanacs-utmutatoja-becsult-ertek-szamitasa-reszekre-bontas-tilalma-es-beszerzesi-igenyek-mesterseges-egyesitese-targyaban/?hexagon=4>

felhasználni, a beszerzések egységes kezelése, azok egy eljárásban a részekre történő ajánlattétel biztosításának mellőzésével történő beszerzése a mesterséges egyesítés tilalmába ütközhet.

6. Milyen maximum súlyszámok társíthatók a kötelező zöld feltételekhez?

A Zöld korm. rendelet nem tartalmaz e körben előírásokat. A hazai ellenőrzési gyakorlat alapján jelenleg nem javasoljuk a túl magas súlyszámok előírását.⁴³ A környezeti hatások csökkentésének célkitűzését ugyanakkor hatékonyabban szolgálja, ha az ajánlatkérő a műszaki leírásban érvényesíti a zöld követelményeket.

7. Az előírt százalékos követelmények pontosan mire vonatkoznak, mi a vetítés pontos alapja, mértéke (pl. liter, flakon, db, stb.)? A vetítési alapot maga az ajánlatkérő határozhatja meg?

Az ajánlatkérő maga határozhatja meg a vetítés pontos alapját, amely a Zöld korm. rendeletben meghatározott előírásnak abban az esetben felel meg, amennyiben a százalékos arány a teljes mennyiségre megfelelően vetítve teljesül.

8. A tisztítószeres esetében az ökocímke kritériumnak a műszaki leírásban történő 70%-os megfelelési érték teljesítését hogyan szükséges ellenőrizni? Előfordulhat, hogy egy ökocímkével nem rendelkező termékből literben mérve sokkal több fogy, mint egy ökocímkével rendelkező tisztítószerből, így az előírt pl. tíz, különböző típusú szer esetén három termékből literben mérve sokkal több fogy, míg a maradék hét termék rendelkezik ugyan ökocímkével, de a teljesítés során csak kis mennyiségben használják. Ha az ajánlatkérő rendel egy becsült mennyiséget a tisztítószeresekhez, de a szerződés teljesítése során ettől eltérő mennyiségek kerülnek felhasználásra, és ezzel a nyertes ajánlattevőként szerződő fél a szerződés teljesítése során már nem felel meg a 70%-os előírásnak a mennyiségre vetítve, azt milyen szankciókkal kezelheti az ajánlatkérő?

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint célszerű, ha az ajánlatkérő előre meghatározza, hogy a követelmények milyen mértékű megszegése olyan súlyú, hogy az szankciókat is maga után von. Előzőekre tekintettel a szisztematikus ellenőrzés rendszerét is előzetesen részletesen meg kell határozni, majd azt a teljesítés során megvalósítani szükséges.

⁴³ A Miniszterelnökség közleménye az értékelési szempont(ok) előírásával kapcsolatban követendő közbeszerzési gyakorlatról. <https://www.palyazat.gov.hu/informacio/kozbeszerzes> valamint a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (2025. május 29.) <https://www.kozbeszerzes.hu/media/documents/utmutato-ertekelesi-szempont-mod-2025.05.29.pdf>

A szerződésben célszerű előírni, hogy a szerződő fél a teljesítés során is köteles fenntartani az előírt arányt, és ennek igazolására időszakosan köteles benyújtani a felhasznált termékek listáját, mennyiségi kimutatását, valamint a megfelelést alátámasztó dokumentumokat.

A szerződésben előírt arány teljesülését is érdemes az ajánlatkérőnek a Kbt. 142. § (1) bekezdése értelmében ellenőrizni és dokumentálni, és ennek rendjét (ellenőrzés módját, rendszerességét stb.) beszerzési igényéhez igazítottan kialakítani, valamint az ajánlattevővel előre (szerződéstervezetben) közölni.

Ha a teljesítés során az előírt arány nem teljesül, az ajánlatkérő a szerződésben előre meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatja, így különösen vagy termékcsereét írhat elő, kötbért érvényesíthet, illetve súlyos vagy ismételt szerződésszegés esetén a szerződés megszüntetésére vonatkozó rendelkezéseket is alkalmazhat.

9. Amennyiben a Zöld kormányrendelet 5. § a) pontja szerinti feltétel alkalmazására került sor, van-e lehetőség ugyanezt értékelési szempontként is alkalmazni, magasabb elvárásokkal?

Az ajánlatkérőnek lehetősége van erre.

10. Amennyiben az ajánlatkérő a kötelező mértéken felül ír elő feltételt vagy alkalmaz értékelési szempontot, úgy az jelenthet-e problémát, amennyiben uniós támogatás esetén ellenőrzésre kerül sor?

Az uniós közbeszerzési jog (lásd különösen a Buying Green! kézikönyvben ismertetetteket⁴⁴) ezt egyértelműen támogatja, így az ajánlatkérőnek ezt nem szükséges indokolnia. A kötelezőnél magasabb szintű zöld előírás közbeszerzésekben történő alkalmazása teljes mértékben összhangban van az Európai Unió környezetvédelmi célkitűzéseivel.

Amennyiben az ajánlatkérő a műszaki leírásban és értékelési szempontként is előír zöld szempontot, felhívjuk az ajánlatkérők figyelmét, hogy minden esetben javasolt a szempontok esetleges többszörös, együttes alkalmazásának mérlegelése annak elkerülése érdekében, hogy azok előírása nehogy a verseny szűkítéséhez vezessen.

Uniós támogatásból megvalósuló beszerzés esetén ugyanakkor az ilyen feltételek, illetve értékelési szempontok előírásakor figyelemmel kell lenni az (EU) 2021/1060

⁴⁴ Buying Green! A handbook on Green Public Procurement, 3rd edition, https://sustainable-procurement.org/fileadmin/user_upload/layout/Documents/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf

rendeletben ⁴⁵ (CPR) rögzített, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodásra vonatkozó követelményekre is. Ezért a kötelező mértéken felüli zöld előírások alkalmazása során célszerű biztosítani, hogy azok a beszerzés tárgyához kapcsolódjanak, arányosak és diszkriminációmentesek legyenek, továbbá ne eredményezzenek indokolatlan versenykorlátozást vagy aránytalan költségnövekedést.

II. Ökocímkével kapcsolatos kérdések

1. Elegendő, ha az ajánlatkérő csak azt írja elő a felhívásban, hogy az érintett termékeknek meg kell felelniük az I. típusú ökocímkének, vagy az ökocímkét konkrétan meg is kell neveznie (akár példálózó jelleggel)?

A Zöld Korm. rendelet az I. típusú ökocímkével való rendelkezés fordulatot használja a jogszabály szövegében, a Zöld korm. rendelet 2. § 1. pontja szerinti ökocímke definíciója visszamutat a Kbt. 3. § 3. pontja szerinti fogalomra azzal, hogy az valamely áru vagy szolgáltatás környezeti teljesítményét igazolja figyelemmel annak teljes életciklusára, és amelynek minősítése megfelel az ISO 14024 szerinti szabványrendszer szerinti előírásoknak, valamint a Kbt. 59. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek.

A Kbt. 59. § (1) bekezdése a „valamely címke használata” fordulatot alkalmazza, amely nyelvtani és rendszertani értelmezés alapján konkrét címke előírását feltételezi, az a)-e) pontok szerinti feltételek teljesülése mellett. Az ajánlatkérőnek e konkrét címke, illetve az abban foglalt követelmények tekintetében kell biztosítania a Kbt. 59. § (3) bekezdése szerinti egyenértékűség elfogadását, vagyis köteles elfogadni minden olyan címkét, amely bizonyítja, hogy az építési beruházás, áru vagy szolgáltatás egyenértékű címkézési követelményeknek felel meg.

Ezért nem tekinthető megfelelőnek, ha az ajánlatkérő kizárólag általános jelleggel arra utal, hogy az érintett termékeknek „valamely I. típusú ökocímkének” kell megfelelniük. A hazai és az uniós közbeszerzési szabályozás – így különösen a 2014/24/EU irányelv 43. cikke és a Kbt. 59. §-a – meghatározott címkére történő hivatkozást tesz lehetővé, azzal, hogy az ajánlatkérő köteles elfogadni az azzal egyenértékű címkéket, illetve a jogszabályi feltételek fennállása esetén más megfelelő bizonyítási eszközöket is.

⁴⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról.

Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32021R1060>

Ennek megfelelően az ajánlatkérőnek konkrét, az adott termékkategória szempontjából releváns I. típusú öko címkét vagy öko címkéket kell megjelölnie, egyidejűleg rögzítve az egyenértékű címkék, illetve adott esetben más megfelelő igazolások elfogadását. Ez biztosítja, hogy az előírás egyértelmű és az egyenértékűség szempontjából is alkalmazható legyen.

2. Melyek a releváns I. típusú öko címkék? Van ezeknek elérhető listája? A Kbt. és a Zöld kormányrendelet előírásai alapján – sok esetben – nehezen (vagy egyáltalán nem) tudja az ajánlatkérő egy ismeretlen címkéről megállapítani, hogy az I. típusú-e.

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács kapcsolódó útmutatója⁴⁶ kitér erre a kérdésre, így az ajánlatkérőnek segítséget nyújthatnak az alábbi források:

- tisztítószeres esetében releváns öko címkék összehasonlítása⁴⁷:

A különböző öko címkék szempontjainak összehasonlító értékelése fenntarthatósági terület szerint. Általános tisztítószeres és szaniterhelyiségekben használt tisztítószeres.

Uniós szempontok	Uniós öko címke (referenciérték)	Magyar öko címke	Nordic Swan	Blauer Engel	Oszták öko címke	Good choice
Veszélyes anyagok korlátozása	1,00	1,00	0,96	1,13	1,09	0,57
Nyersanyagok tulajdonságai	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Gyártás	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Csomagolás	1,00	1,00	0,56	0,94	0,72	0,61
Használat	1,00	1,00	0,78	1,00	0,56	0,11
Szociális szempontok	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Életciklus vége	1,00	1,00	1,17	1,17	1,00	0,50
Termékinformáció	1,00	1,00	0,00	0,67	0,00	0,00
Összesen	1,00	1,00	0,78	1,03	0,83	0,47

Jelmagyarázat:

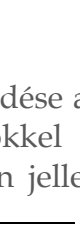
szigorúbb (>1)	ugyanolyan szigorú (=1)	kevésbé szigorú (<1)

⁴⁶ A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a beltéri takarítási szolgáltatások zöld közbeszerzéséről, https://kozbeszerzes.hu/media/documents/Beltéri_takarítás_útmutató.pdf

⁴⁷ A Közbeszerzési Hatóság saját, nem hiteles fordítása, forrás: Implementation of Article 11 under the EU Ecolabel Regulation Deliverable 4. FINAL REPORT, December 2017, 7. sz. táblázat, https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/documents/180504%20FINAL_REPORT_ARTICLE11_V3%20with%20disclaimer.pdf

- papírok esetében releváns öko címkék összehasonlítása (egészségügyi vagy háztartási papírok)⁴⁸

Háztartási papír és papírtermékek javasolt uniós zöld közbeszerzési követelményeinek ellenőrzése öko címké rendszerek szerint (2025 március). AOX: abszorbeálható szerves halogén vegyületek; COD: kémiai oxigén igény; FSC: Erdőgondnoksági Tanács; PEFC: Páneurópai Erdő Tanúsítási Tanács.

	Uniós öko címké	Nordic Swan	Blauer Engel	FSC	PEFC
Ajánlott uniós zöld közbeszerzési követelmény					
TS1. Rostok eredete	✓	✓	✓	✓	✓
TS2. Fehéritési mód	✓	✓		X	X
AC 1. AOX	✓	✓	✓	X	X
AC 2.1 COD, S, NOx, P	✓	✓	✓ ⁽¹⁾	X	X
AC 2.2 CO ₂ kibocsátás	✓	✓	X	X	X
TS 3. energiafogyasztás	✓	✓ ⁽¹⁾	✓	X	X

⁽¹⁾ A megfelelés csak akkor érvényes, ha az uniós öko címké határértékének megfelel.

Jelmagyarázat: ✓ = legalább az uniós öko címkével megegyező; X= nem vonatkozik rá

Forrás: JRC saját összeállítása alapján

Az I. típusú öko címkék azonosításához továbbá gyakorlati támpontként használható a Global Ecolabelling Network – GEN – honlapján elérhető taglista. A GEN oldala jelzi, hogy mely szervezetek működtetnek ISO 14024 szerinti I. típusú öko címké-rendszereket, és termékkategóriák szerint is kereshető.⁴⁹

3. Az öko címkék egyenértékűségét hogyan kell vizsgálni? Ha ajánlatkérő megadott egy konkrét címkét, a másik címkének a konkrét címke összes feltételének meg kell felelnie, vagy ezt ajánlatkérőnek kell előre kikötnie, mint a műszaki leírások esetében?

A Kbt. 59. § (1) bekezdése alapján, ha az ajánlatkérő különleges környezeti, szociális vagy egyéb jellemzőkkel bíró építési beruházást, árut vagy szolgáltatást kíván beszerezni, vagy ezen jellemzőket az értékelés során figyelembe kívánja venni, a

⁴⁸ A Közbeszerzési Hatóság saját, nem hiteles fordítása, forrás: Practical guide for the use of the EU Ecolabel in the green public procurement of tissue paper and tissue products, 2025, 1. sz. táblázat, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC141344>

⁴⁹ <https://globalecolabelling.net/organisations/>

műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételek vagy az értékelési szempontok keretében előírhatja valamely címke használatát, feltéve, hogy az ott leírt feltételek teljesülnek.

A Kbt. 59. § (2) bekezdése szerint, ha az ajánlatkérő nem írja elő, hogy az építési beruházásnak, árunak vagy szolgáltatásnak a címke-re vonatkozó valamennyi követelményt teljesítenie kell, meg kell adnia a teljesítendő vagy az értékelés során figyelembe vett címkézési követelményeket.

A Kbt. 59. § (3) bekezdése szerint az ajánlatkérő a megfelelés igazolásaként minden olyan címkét köteles elfogadni, amely bizonyítja, hogy az építési beruházás, áru vagy szolgáltatás egyenértékű címkézési követelményeknek felel meg. Ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy rajta kívül álló ok miatt nem volt lehetősége az ajánlatkérő által megadott vagy azzal egyenértékű címkének az ajánlattételi határidőig rendelkezésre álló időn belül történő megszerzésére, az ajánlatkérő a követelmények teljesítésének bizonyítására alkalmas egyéb eszközt - különösen a gyártó műszaki dokumentációját - is köteles elfogadni, ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy az általa megvalósítandó építési beruházás, szállítandó áru vagy nyújtandó szolgáltatás megfelel az adott címke követelményeinek vagy - a (2) bekezdésben foglaltak esetén - az ajánlatkérő által megadott követelményeknek.

Ha az ajánlatkérő tehát nem adja meg azokat a szempontokat, amelyekkel összefüggésben az ökocímke igazolja a megfelelést, akkor a megadott címke teljes szempontrendszerének meg kell felelni.

4. Ha a Zöld. korm. rendelet 5. § a) pontja és a 6. §-a szerinti követelmények nem relevánsak (mert pl. az ajánlatkérő kizárólag a takarítási szolgáltatás ellátására írja ki a közbeszerzési eljárását a fogyasztási cikkek biztosítása nélkül), akkor tényleges lehetőségként csak a szolgáltatásra vonatkozó ökocímke előírása [5. § b) pont előírása] marad. Jól értelmezzük, hogy ebben az esetben ezt kötelező előírni?

Ha a Zöld korm. rendelet 5. § a) pontja, illetve 6. §-a szerinti követelmények valóban nem írhatóak elő adott esetben, akkor az ajánlatkérő csak az 5. § b) pontja előírásával tehet eleget zöld takarítási szolgáltatás beszerzésére irányuló kötelezettségének.

III. Követelmények ellenőrzésével kapcsolatos kérdések

1. A műszaki leírásban való előírás esetén mit szükséges bekérnie az ajánlatkérőnek az ajánlattal együtt?

Javasoljuk az ajánlatkérőknek, hogy e körben támaszkodjanak a takarítási szolgáltatásokra vonatkozó GPP követelményekben foglaltakra.⁵⁰

Eszerint célszerű, ha az ajánlatkérő az alábbi dokumentumok benyújtását kéri (amennyiben azokkal összefüggésben előírt környezetvédelmi követelményt):

- a szerződés teljesítéséhez használandó tisztítószeres jegyzéke, továbbá a követelményeknek való megfelelőségüket igazoló dokumentumok;
- a szerződés teljesítéséhez használandó, textilanyagból készült takarítóeszközök jegyzéke, külön feltüntetve a mikroszálal anyagból készült takarítóeszközöket, valamint azokat a takarítóeszközöket, amelyeknek a műszaki adatlapja karbantartási utasításokat tartalmaz.

2. Milyen dokumentum kérhető a vállalkozótól a feltételek szerződés szerű teljesítésének alátámasztásaként? Pl. jogszerű a vállalkozó azon számláit bekérni, amelyek az adott szolgáltatás teljesítésével összefüggő beszerzéseit igazolják, vagy csak a felhasznált mennyiségekről készült kimutatás kérhető be?

Javasoljuk az ajánlatkérőknek, hogy e körben támaszkodjanak a takarítási szolgáltatásokra vonatkozó GPP követelményekben foglaltakra⁵¹. Így javasolt következetesen előírni a dokumentálási kötelezettséget a szerződés teljesítésének teljes időszakára, így különösen a használt tisztítószeres típusa, hígítási aránya és beszerzés kori mennyisége, a használt takarítóeszközök típusa és mennyisége, illetve a személyzet előírt képzsének megvalósítása kapcsán.

3. A Zöld korm. rendelet 5. § a) pontja lehetővé teszi a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésének feltételeként történő előírást. Amennyiben az előírás szerződés teljesítésére vonatkozó feltétel lesz, erre vonatkozóan a közbeszerzési eljárásban erről elegendő nyilatkozni és ennek a feltételnek a megvalósulását csak a szerződés teljesítése során szükséges ellenőrizni?

Igen, ugyanakkor javasoljuk az ajánlatkérőknek, hogy e körben támaszkodjanak a takarítási szolgáltatásokra vonatkozó GPP követelményekben foglaltakra⁵². Eszerint az ajánlattevőnek előre meghatározott rendszerességgel kell dokumentálnia a szerződés teljesítésének teljes időszakában különösen a következőket: a használt tisztítószeres típusa, hígítási aránya és beszerzés kori mennyisége, a használt takarítóeszközök típusa és mennyisége, illetve a személyzet előírt képzsének megvalósítása.

⁵⁰ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

⁵¹ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

⁵² <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

- 4. A Zöld kormányrendeletben több uniós határozat mellékletére történik hivatkozás. Miként tudja egy ajánlatkérő ellenőrizni, hogy ezeknek a kritériumoknak mely termék vagy dokumentáció felel meg? Van olyan szakmai oldal/honlap, ahol ezen kritériumok egy helyen megtalálhatók? Az uniós öko címkével nem rendelkező termékek esetén a kritikus higítási térfogat (KHT) adatot milyen dokumentumból lehet megismerni?**

Ezzel összefüggésben a II.2. pontban található táblázat nyújthat részben segítséget.

Hígítás kapcsán a takarítási szolgáltatásokra irányadó GPP követelmények alapján minden egyes termék esetében be kell nyújtani a hígítási arányra vonatkozó dokumentumokat (biztonsági adatlapok, használati utasítás vagy egyéb releváns eszközök). Ha egy terméket többféle hígítási arányban is lehet használni, a belső személyzeti utasításokkal alátámasztott, leggyakrabban használt hígítási arányt kell megadni. Használatra kész termékek esetében a feltüntetendő hígítási arány 1.

A takarítási normák kapcsán szakmailag elfogadott információkat a Magyar Tisztítástechnológiai Szövetség (MATISZ) hivatalos oldalán⁵³ található az érdeklődők.

Javasoljuk, hogy az öko címkék egyenértékűségét érintő szakmai kérdés esetén forduljanak a HungaroMet Nonprofit Zrt. Öko címké Tanúsítási Irodájának⁵⁴ illetékes szakértőjéhez.

- 5. Szerződés teljesítési feltétel megvalósulásának ellenőrzésére milyen előírást célszerű beépíteni a szerződésbe? Van erre valamilyen hatékony ellenőrzési protokoll?**

A szerződés teljesítésére vonatkozó feltételek megvalósulásának ellenőrzése az ajánlatkérő kötelezettsége. Mindenképpen javasoljuk a megfelelő ellenőrzési rendszer előzetes, pontos meghatározását, figyelemmel a takarítási szolgáltatásokra irányadó GPP követelményekre.⁵⁵ Javasolt következetesen előírni a dokumentálási kötelezettséget a szerződés teljesítésének teljes időszakára, így különösen a használt tisztítószerek típusa, hígítási aránya és beszerzési mennyisége, a használt takarítóeszközök típusa és mennyisége, illetve a személyzet előírt képzésének megvalósítása kapcsán.

- 6. Amennyiben a műszaki leírás a tisztítószerekre vagy a takarítással együtt beszerzendő szappanokra stb. is vonatkozik, akkor azok teljesülését ellenőrizni kell a teljesítés során?**

⁵³ <https://matisz.org/matisz-tagok/norma/>

⁵⁴ <https://okocimke.hu>

⁵⁵ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

A szerződés teljesítési feltételei megvalósulásának ellenőrzése az ajánlatkérő kötelezettsége. Mindenképp javasoljuk a megfelelő ellenőrzési rendszer előzetes, pontos meghatározását, figyelemmel a takarítási szolgáltatásokra irányadó GPP követelményekre⁵⁶.

Eszerint az ajánlattevő köteles a szerződés teljesítéséhez használandó tisztítószeres jegyzékét, valamint a követelményeknek való megfelelőségüket igazoló dokumentumokat benyújtani. Az ajánlattevő köteles benyújtani továbbá a szerződés teljesítéséhez használandó, textilanyagból készült takarítóeszközök jegyzékét, külön feltüntetve a mikroszálal anyagból készült takarítóeszközöket, valamint azon takarítóeszközöket is, amelyek műszaki adatlapja karbantartási utasításokat tartalmaz.

7. A takarításra vonatkozó GPP követelményekben ajánlott igazolási módok és ellenőrzési módszerek közül melyek azok, amelyek a hazai jogszabályi környezetben relevánsak lehetnek?

A takarítási szolgáltatásokra vonatkozó GPP követelményekben ajánlott igazolási módok és ellenőrzési módszerek alkalmazhatók a hazai jogszabályi környezetben is. Így különösen javasoljuk az alábbiak előírásának megfontolását:

A szerződés időtartama alatt a vállalkozó köteles legalább évente kétszer dokumentálni és jelenteni az alábbi szempontokat az ajánlatkérőnek:

1. A takarítási szolgáltatások nyújtásához használt tisztítószeres típusa, hígítási aránya és beszerzési mennyisége, feltüntetve, hogy mely termékek felelnek meg adott esetben az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek.
2. A takarítási szolgáltatások nyújtásához használt takarítóeszközök típusa és mennyisége, feltüntetve, hogy mely termékek felelnek meg adott esetben az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek.

Az ajánlatkérő a követelmények betartásának elmulasztása esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat állapít meg.

A vállalkozó köteles a takarító személyzet rendelkezésére bocsátani a tisztítószeres megfelelő adagolóeszközöket és hígítóberendezéseit (pl. automata adagolók, mérőpoharak/kupakok, kézi pumpák, spray-k), továbbá köteles rendelkezésre bocsátani a helyes adagolást és hígítást tartalmazó, megfelelő utasításokat, akár a takarítás helyszínén vagy – adott esetben – a vállalkozó telephelyén.

Az ajánlatkérő a követelmények betartásának elmulasztása esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat állapít meg.

⁵⁶ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

A szerződés időtartama alatt a vállalkozónak a belső személyzet képzésére vonatkozó programmal kell rendelkeznie, vagy biztosítania kell a személyzet számára olyan külső képzési programban való részvétel lehetőségét, amely lefedi azokat a témaköröket, amelyek relevánsak az alkalmazottak által a szerződés keretében ellátott feladatok szempontjából (tisztítószeres, energia, víztakarékosság, hulladék kezelése).

8. A követelmények szerződéskötési feltételként való előírása esetén a szokásos ajánlatban megteendő nyilatkozaton kívül szükséges mást bekérni?

Ebben a tekintetben is javasoljuk a takarítási szolgáltatásokra irányadó GPP követelményekben javasoltak megfelelő alkalmazását, az előző kérdésre adott részletes válasz szerint.

9. Lehetséges a szerződés teljesítése során, a szerződés megkötésekor bekérni az igazolóanyagokat, és utána csak alkalmoszerű ellenőrzést tartani? Milyen időközönként szükséges ellenőrizni a feltétel teljesülését?

Javasoljuk a takarítási szolgáltatásokra irányadó GPP követelményekben javasoltak megfelelő alkalmazását, mely a használt tisztítószeres és takarítóeszközök vonatkozásában a szerződés teljesítésének teljes időszakában legalább évente kétszer javasolja a dokumentálási kötelezettség teljesítését és annak ellenőrzését

IV. Szerződéses feltételekhez kapcsolódó kérdések

1. Amennyiben a Zöld. korm. rendelet 5. § b) pontja kerül előírásra, és a szerződés teljesítése során a vállalkozó nem tudja a teljesítés megkezdését követő hat hónapon belül megszerezni az előírt öko címkét, ez olyan körülmény, ami szerződést biztosító mellékkötelezettség (pl. kötbér) alkalmazását és annak maximuma elérése esetén a szerződés felmondását eredményezi? Jogszerű, ha nem azonnali hatályú felmondást fűz az ajánlatkérő ilyen esethez, hanem egy új közbeszerzési eljárás lefolytatásához szükséges átfutási időnek megfelelő, pl. 6 hónapos felmondási időt köt ki? A teljesítési biztosíték részben segítséget nyújthat a b) pont szerinti követelmények nem teljesítése esetén? A biztosítékot a 6. hónap leteltét követően azonnal lehívja ajánlatkérő, majd ezt követően, amíg nincs meg a címke, addig hibás teljesítési kötbért alkalmaz?

A fentiek szerinti megoldás elfogadható lehet.

2. A kötelező zöld szempontok nem teljesítése esetén csak és kizárólag hibás teljesítési kötbér írható elő, amelynek maximuma esetén a szerződés felmondhatóvá válik (olyan idővel, amely új eljárást lehetővé tesz)? A gyakorlatban ez alapján akár végig is mehet egy szerződés hibás teljesítéssel, mivel a takarítási eljárások igen hosszúak általában.

A Zöld korm. rendelet nem korlátozza a kötelező zöld követelmények nem teljesítéséhez kapcsolódó jogkövetkezményeket kizárólag hibás teljesítési kötbérre. A jogkövetkezményeket az ajánlatkérőnek a közbeszerzési dokumentumokban és a szerződésben kell megfelelően meghatározni, a Kbt. és a Ptk. keretei között. Ennek megfelelően a hibás teljesítési kötbér mellett vagy helyett más, arányos és a szerződés tárgyához igazodó szerződéses jogkövetkezményeket is előírhat az ajánlatkérő.

Álláspontunk szerint, amennyiben a hibás teljesítés olyan mértékű, hogy az súlyos szerződésszegésnek is minősül, abban az esetben az a későbbi közbeszerzési eljárásból való kizárást vonhatja maga után, mely visszatartó erővel bír az ajánlattevők számára.